

Komisja
Europejska

PANORAMA

Wszystko o europejskiej polityce regionalnej i miejskiej

ZIMA 2018 / nr 67

Nadrenia-Palatynat:
wsparcie transgraniczne

Rozwiązywanie
problemów
obszarów
miejskich

RegioStars
w świetle
reflektorów

Dziedzictwo
kulturowe:
poszerzanie
horyzontów

Polityka regionalna
i miejska

PANORAMA

W tym wydaniu...

Zimowe wydanie magazynu *Panorama*, które jest już możliwe do pobrania w wersji elektronicznej, obejmuje szeroki zakres tematów: od problemów miejskich po kulturę i transformację przemysłową.

Zaczynamy od relacji austriackiej prezydencji na temat prac jej zespołu nad przygotowaniem negocjacji w Radzie dotyczących pakietu legislacyjnego na lata 2021-2027. W naszym wywiadzie rozmawiamy z premierem Malu Dreyer i Ministrem Gospodarki dr. Volkerem Wissingiem z Nadrenii-Palatynatu. Przyglądamy się funduszom unijnym i ich wpływie na Europejski Rok Dziedzictwa Kulturowego oraz regiony przechodzące transformację przemysłową, a także prezentujemy kilka projektów realizowanych przy wsparciu inicjatywy innowacyjnych działań miejskich.

Dział „Waszym zdaniem” zawiera materiały z regionu Kastylii-La Mancha, Finlandii i Polski Południowej. Przedstawiamy też opinie

młodych ludzi, podsumowujące ich udział w inicjatywie Interreg Volunteer Youth oraz programie medialnym Youth4Regions.

Rozmawiamy z tegorocznymi zdobywcami nagrody RegioStars, przeglądamy zdjęcia z Europejskiego Tygodnia Regionów i Miast 2018 oraz dzielimy się ciekawymi informacjami na temat niedawno opublikowanego rocznika statystycznego Eurostatu na rok 2018. Dział projektów odwiedza tym razem Polskę, Danię, Słowację, Włochy i Grecję.

Przyjemnej lektury!

AGNÈS MONFRET

Dyrektor Działu ds. Komunikacji, Dyrekcja Generalna ds. Polityki Regionalnej i Miejskiej Komisji Europejskiej

12

14

24

38

ARTYKUŁ WSTĘPNY	03	KONKURS STRATEGII EUSALP	34
AUSTRIACKA PREZYDENCJA: ZADANIE DO WYKONANIA	04	AKTUALNOŚCI W SKRÓCIE	35
ZOBOWIĄZANIE DLA REGIONÓW NAJBARDZIEJ ODDALONYCH	07	MAPY: STATYSTYKI DOTYCZĄCE RÓWNOUPRAWNIENIA PŁCI	36
INNOWACYJNE ROZWIĄZANIA PROBLEMÓW OBSZARÓW MIEJSKICH	08	WSPÓŁPRACA TERYTORIALNA NA RZECZ DZIEDZICTWA KULTUROWEGO	38
WYWIAD: MALU DREYER I VOLKER WISSING Z NADRENII-PALATYNATU	12	FUNDUSZE UNIJNE NIEZBĘDNE DLA ROZWOJU POLSKI	42
POMOC DLA REGIONÓW GÓRNICZYCH W OKRESIE TRANSFORMACJI	14	POLITYKA SPÓJNOŚCI: SPOSTRZEŻENIA Z FINLANDII	43
OBSZARY O SPECYFICE GEOGRAFICZNEJ	18	REGION KASTYLII-LA MANCHA POSTULUJE WZMOCNIENIE SPÓJNOŚCI	44
UCHWYCONY OBIEKTYWEM: ETRM	20	PROJEKT INTERREG EUROPE CYBER	45
RELACJA Z WARSZTATÓW MASTER CLASS	22	STATYSTYKI DOTYCZĄCE REGIONÓW UE	46
ZDOBYWCY NAGRODY REGIOSTARS	24	WALKA Z NADUŻYCIAMI FINANSOWYMI I KORUPCJĄ	50
UE Z PERSPEKTYWY MŁODYCH DZIENNIKARZY	28	PUNKT DANYCH: INSTRUMENTY FINANSOWE	52
INTERREG VOLUNTEER YOUTH	32	STRATEGIA NA RZECZ DUNAJSKIEGO JESIOTRA	54
		PROJEKTY Z DANII, WŁOCH/GRECJI, SŁOWACJI I POLSKI	55

WSTĘP

Dwa miesiące temu, w poprzednim wydaniu magazynu *Panorama*, zachęcałam czytelników do tego, by korzystając z okazji, jaką był Europejski Tydzień Regionów i Miast, dzielili się swoimi pomysłami na temat kierunku, jaki powinna obrać polityka spójności na następne dziesięciolecie. Nie mogłam wtedy przypuszczać, że tegoroczna edycja Tygodnia okaże się największą do tej pory pod względem liczby uczestniczących w niej praktyków zajmujących się polityką spójności. Ponad 7 000 partnerów zebrało się w brukselskim centrum konferencyjnym Square, żeby wziąć udział w wydarzeniu, które zainaugurował przewodniczący Juncker.

Ten ogromny sukces to nie tylko dobra wróżba dla przyszłości naszej polityki. To także dowód na jej skuteczność i zdolność do tworzenia lepszej, bardziej sprawiedliwej i silniejszej Europy dzięki zaangażowaniu tysięcy oddanych ludzi z całej Unii. Przed nami wybory do Parlamentu Europejskiego, musimy więc głośno chwalić się wszystkim, co udało nam się razem osiągnąć na rzecz regionów i obywateli.

Po pierwsze nadal realizowane jest główne założenie polityki spójności, czyli dążenie do tego, aby żaden region ani żaden obywatel nie pozostał w tyle. Inicjatywa „Catching-up regions” oraz działania na rzecz ułatwiania integracji migrantów to przykłady kluczowych osiągnięć w tym zakresie. Nie można także zapomnieć o ogromnym wsparciu z Europejskiego Funduszu Solidarności dla regionów dotkniętych klęskami żywiołowymi ani o nieustannych działaniach mających na celu pokonanie przeszkód związanych z życiem i pracą w regionach przygranicznych.

Ponadto zwiększyliśmy wsparcie dla europejskich regionów przechodzących transformację przemysłową, dostrzegając ich potencjał do budowania przewagi konkurencyjnej oraz pomagając MŚP w realizacji ich celów przejścia na gospodarkę bezemisyjną. Na przykład dzięki naszej niedawnej inicjatywie dla regionów górniczych w okresie transformacji zdołaliśmy

zapewnić pomoc ponad 40 regionom z 12 różnych państw członkowskich w wytyczeniu nowych kierunków rozwoju. Wspierając dywersyfikację gospodarczą i promując około 120 strategii inteligentnej specjalizacji, polityka spójności stała się przełomowym katalizatorem dla budowania odporności, konkurencyjności i większej konwergencji społeczno-gospodarczej pomiędzy regionami.

Na koniec warto wspomnieć o naszym ciągłym zaangażowaniu w poprawę skuteczności działania i uproszczenie procedur, zgodnie z zobowiązaniem, które podjęłam, obejmując stanowisko. Ciężko pracowaliśmy nad oceną i zwiększeniem efektywności polityki spójności, w szczególności poprzez utworzenie otwartej platformy danych lub połączenie sił z planem inwestycyjnym dla Europy. Upoważniliśmy także grupę wysokiego szczebla ds. uproszczenia do przedstawiania konstruktywnych wniosków związanych z tym tematem. Wnioski te wykorzystano przy opracowywaniu rozporządzenia Omnibus, bierzemy je również pod uwagę w naszych rozważaniach na temat przyszłości polityki spójności.

Możemy być dumni z tych wszystkich osiągnięć! Dzięki Waszemu nieustannemu wsparciu jestem pewna, że takich zmian będzie znacznie więcej oraz że nasze działania będą nadal zgodne z głównym celem polityki spójności: poprawą codziennego życia obywateli UE. ■

Corina Crețu

Europejska komisarz ds. polityki regionalnej

„Mniej znaczy więcej!”

Spotkanie Rady do Spraw Ogólnych w sprawie polityki spójności, 30 listopada 2018 r.

Wywiad z przedstawicielami austriackiej prezydencji w Radzie UE na temat stanu negocjacji w Radzie, ich podejścia do uproszczenia oraz czworonożnego wsparcia.

Z dniem 31 grudnia austriacka prezydencja w Radzie UE dobiegnie końca. W związku z tym, że wnioski Komisji dotyczące polityki spójności po 2020 r. zostały opublikowane zaledwie miesiąc przed rozpoczęciem prezydencji, Austria i jej negocjatorzy odegrali kluczową rolę w przygotowaniu gruntu pod rozmowy w Radzie. Redakcja *Panoramy* zaprosiła do rozmowy przedstawicieli prezydencji pracujących w Brukseli: Johanesa Rossbachera, Alexandra Ferstla i Christopha Klemencica.

Jaki jest status pakietu legislacyjnego na lata 2021-2027?

Johannes Rossbacher: Muszę powiedzieć, że wszystko idzie zgodnie z planem. Jesteśmy coraz bliżej osiągnięcia porozumienia w sprawie kluczowych rozdziałów rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów, a Rada finalizuje prace nad rozporządzeniem w sprawie EFRR. Mając na agendzie pięć wniosków ustawodawczych, nasza grupa robocza Rady robiła wszystko, aby szybko poczynić znaczne postępy.

Jakie było Wasze podejście do negocjacji?

Alexander Ferstl: Przede wszystkim uważaliśmy, że wnioski Komisji są zasadne oraz że stanowią duży krok naprzód w stronę uproszczenia. W związku z tym staraliśmy się ograniczyć ilość zmian we wnioskowanym tekście prawnym. Uważamy, że nie wszystko trzeba regulować, więc w tym sensie mniej oznacza więcej!

I udało się Wam?

Christoph Klemencic: Wydaje mi się, że tak. Zachowaliśmy propozycje Komisji dotyczące uproszczenia, a nawet poszliśmy o krok dalej. Weźmy na przykład umowę partnerstwa. Dlaczego państwo członkowskie z niewielkimi środkami budżetowymi lub tylko jednym programem finansowanym z wielu funduszy musi wkładać wiele wysiłku w napisanie takiego dokumentu? Nasz wniosek, by pominąć ten dodatkowy krok w określonych przypadkach poparli również ministrowie na spotkaniu Rady, które odbyło się 30 listopada.

Czy są już uzgodnienia co do budżetu?

JR: Dyskusje na temat wieloletnich ram finansowych zakończą się już na najwyższym szczeblu. Pracowaliśmy, i nadal pracujemy, nad właściwym opracowaniem warunków wdrażania. Priorytet nadaliśmy tym elementom przepisów, które potrzebne są instytucjom zarządzającym

» *Nasza rola podczas prezydencji polegała na byciu niezależnym pośrednikiem i „budowniczym mostów”.* »

do realizacji przyszłych programów. Po podjęciu decyzji o finansowaniu możemy więc szybko przejść do konkretnych działań.

Co to za elementy?

AF: Wszystko, co dotyczy audytu i kontroli, programowania i planowania, a także warunkowości i wyników. Wiem, że nie brzmi to zbyt ekscytująco, ale instytucje zarządzające muszą wiedzieć, czego mogą się spodziewać, oraz zacząć opracowywać struktury wdrażania przyszłych programów. Dzięki tej strategii

chcemy zyskać na czasie i zagwarantować szybkie uruchomienie programów. Wszystko powinno się zacząć już w roku 2021, a nie w 2022 czy 2023.

Jakie były największe wyzwania związane z negocjacjami w okresie ostatnich sześciu miesięcy?

CK: Powiedziałbym, że największym wyzwaniem było znalezienie kompromisu, który zadowoliliby różne frakcje, np. płatników netto i beneficjentów netto, i który pogodziłby różne podejścia stosowane na Zachodzie, Wschodzie, Południu i Północy, a czasami bardzo odmienne opinie dotyczące tych dwóch aspektów. Nasza rola podczas prezydencji polegała na byciu niezależnym pośrednikiem i „budowniczym mostów”. Ale nie oznacza to, że zawsze udawało nam się wszystkich zadowolić.

JR: Kompromis to trudna sztuka. Wiesz, że udało ci się osiągnąć prawdziwy kompromis, jeśli wszystkie strony są trochę zadowolone i jednocześnie trochę niezadowolone.

Jakie są kolejne etapy negocjacji?

AF: W styczniu stery przejmą nasi koledzy z Rumunii i będą utrzymywać wysokie tempo działań, które narzuciliśmy. Przy założeniu, że każdego tygodnia będą organizowali jedno lub dwa spotkania grupy roboczej oraz przyjmą w miarę podobne podejście, w kolejnych miesiącach można oczekiwać dalszych, szybkich postępów. Po osiągnięciu porozumienia w Radzie rozpocznie się faza rozmów trójstronnych. Jestem przekonany, że Rada, Komisja i Parlament nie różnią się zbyt w swoich poglądach.

Jak oceniacie pracę podczas prezydencji pod kątem prywatnym?

JR: To była moja trzecia prezydencja Austrii, więc wiedziałem, czego się spodziewać: długich godzin pracy, spotkań w niedziele i bardzo intensywnej pracy zespołowej. Szczerze mówiąc, nie dalibymy sobie rady bez nieocenionego wsparcia z Wiednia, znakomitych kolegów z Sekretariatu Rady, naszego niezastapionego kolegi Paula i dodatkowej pomocy ze strony psa należącego do Alexandra!

Połączone siły na rzecz polityki spójności: nieformalne spotkanie grupy roboczej Rady ds. działań strukturalnych, wrzesień 2018 r.

» Zachowaliśmy propozycje Komisji dotyczące uproszczenia, a nawet poszliśmy o krok dalej. »

Paul Unglaub, Johannes Rossbacher, Alexander Ferstl (z Elvira), Christoph Klemencic

Pies był częścią zespołu prezydencji?

AF: Tak, mój pies był z nami przez większość czasu. Elvira – bo tak się wabi – podtrzymywała wszystkich na duchu i zawsze udawało jej się oderwać nas na chwilę od pracy. To na pewno pomogło w tak wymagającym okresie.

JR: Co ciekawe, wcześniej bałem się psów, ale teraz całkowicie się to zmieniło. Będę nawet tęsknić za „wsparciem” Elviry – pełnoprawnego członka naszego zespołu!

Wygląda na to, że dobrze się bawiliście!

CK: O tak! Absolutnie! Najlepiej będą wspominał sytuację, gdy kolega z Rady nie zrozumiał imienia naszego przewodniczącego i zwrócił się do niego „wasza wysokość” zamiast „Johannes” (*gra słów: „your highness” brzmi podobnie do imienia Johannes*). Bardzo oficjalnie!

AF: Nie zapominajmy o naszych kolegach z Chorwacji, którzy wciągnęli się w jodłowanie! Podczas pierwszej oficjalnej kolacji zrobiliśmy krótką sesję treningową, a oni do tej pory potrafią jodłować! Jestem pod wrażeniem...

JR: Rozrywka zdecydowania pomaga przy tak gigantycznym zadaniu, jakim jest prezydencja w Radzie UE! ■

Konferencja Przewodniczących Regionów Najbardziej Oddalonych 2018. Pierwszy rząd, od lewej do prawej: Ramón Luis Valcárcel, Ignacio Sánchez Amor, Fernando Clavijo, Król Filip VI, Corina Crețu, Ana Paula Zacarias, Daniel Gibbs; drugi rząd, od lewej do prawej: Claude Plenet, Marie-Luce Plenard, Alfred Marie-Jeanne, Vasco Cordeiro, Miguel Machado de Albuquerque, Yolaine Costes, Mohammed Sidi

Konkretne zobowiązanie dla regionów najbardziej oddalonych

Z okazji dorocznej konferencji regionów najbardziej oddalonych, rok po wdrożeniu nowej unijnej strategii na rzecz tych regionów, europejska komisarz ds. polityki regionalnej Corina Crețu opowiedziała o tym, w jaki sposób UE wywiązuje się ze swoich zobowiązań do ich wspierania.

Do kolejnego budżetu UE złożono aż 21 wniosków, które uwzględniają specyfikę regionów najbardziej oddalonych. Duża liczba wniosków jest wynikiem szczególnej uwagi, jaką tym regionom poświęciła Komisja Junckera i przekłada się też na konkretne wsparcie. Na przykład proponuje się, żeby regiony te nadal korzystały ze specjalnego, dodatkowego finansowania oraz współfinansowania na najwyższym poziomie. Dodatkowo, ze względu na ich unikalne położenie geograficzne, wnioskuje się, żeby mogły inwestować środki unijne w lotniska. Stworzono też specjalny komponent programu Interreg dla tych regionów z oddzielnym budżetem na promowanie współpracy sąsiedzkiej.

Wprowadzono też nowe zasady dotyczące pomocy państwa, dzięki czemu rybacy z regionów najbardziej oddalonych będą mogli ubiegać się o dofinansowanie na zakup nowych statków, którego kwota będzie większa w przypadku małych statków. W określonych warunkach pomoc państwa będzie również sprzyjać zapewnianiu zrównoważonych połowów.

Środki przeznaczone na wspieranie badań naukowych i innowacji oznaczają nowe możliwości rozwoju regionów najbardziej oddalonych. Na przykład Komisja uruchomiła projekt FORWARD, na który przeznaczono 4,3 mln EUR ze środków programu „Horyzont 2020”. W ramach realizacji tego projektu 24 partnerów z dziewięciu regionów najbardziej oddalonych przeprowadzi analizę swoich systemów innowacji oraz zmobilizuje podmioty lokalne, w tym przemysł, do wdrażania strategii opartych na konkretnych mocnych stronach tych regionów. Partnerzy będą też działać na rzecz wzmocnienia współpracy pomiędzy regionami a europejskimi lub międzynarodowymi sieciami innowacji w celu zwiększania swojego uczestnictwa w przyszłych programach badawczych w ramach programu „Horyzont Europa”.

Komisja współpracuje również z regionami najbardziej oddalonymi i państwami członkowskimi, do których należą, nad opracowaniem rozwiązań dopasowanych do ich konkretnych wyzwań. Po pierwszym udanym projekcie z zakresu transformacji energetyki na wyspie Reunion Komisja powołała drugą grupę zadaniową, której celem jest ulepszenie gospodarowania odpadami oraz promowanie gospodarki o obiegu zamkniętym na Wyspach Kanaryjskich. Wszystkie zainteresowane strony będą starały się wspólnie sprostać ogromnemu wyzwaniu, jakim jest poprawa jakości życia na archipelagu.

Udział regionów najbardziej oddalonych w przyszłych programach i inicjatywach jest efektem bezpośredniego i nieustannego dialogu pomiędzy Komisją Junckera a tymi dziewięcioma regionami, co udowadnia, że UE i regiony najbardziej oddalone wzmacniają partnerstwo we wszystkich dziedzinach. ■

HISTORIE MIAST

Innowacyjne działania miejskie: testowanie innowacyjnych rozwiązań i ocena wyników

W ramach inicjatywy innowacyjnych działań miejskich miasta w UE otrzymują wsparcie na finansowanie innowacyjnych projektów. Całkowita kwota tego wsparcia z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego na lata 2014-2020 wynosi 372 mln EUR. Celem inicjatywy jest opracowanie, przetestowanie i rozpowszechnianie konkretnych rozwiązań dla wyzwań o charakterze miejskim.

Do tej pory do finansowania wybrano 55 projektów z całej UE na podstawie trzech zaproszeń do składania wniosków opublikowanych w roku 2015, 2016 i 2017. Czwarte zaproszenie jest nadal otwarte, miasta mogą więc składać wnioski przez internet do końca stycznia 2019 r. (patrz szczegóły poniżej). Piąte (ostatnie) zaproszenie zostanie opublikowane pod koniec 2019 r.

<https://www.uia-initiative.eu/en/call-proposals>

Dla każdego projektu wyznaczono trzyletni termin na wdrożenie innowacyjnych rozwiązań i ocenę wyników. Czwarty rok przeznaczony jest na rozpowszechnianie dotychczasowych doświadczeń. Ważne wnioski można także wyciągnąć z porażki. Jako że celem projektów jest testowanie innowacyjnych rozwiązań, ich realizacja wiąże się z ryzykiem tego, że nie osiągną oczekiwanych wyników.

Zaproszenia do składania wniosków dotyczą wyzwań społecznych określonych w agendzie miejskiej dla UE (patrz *Panorama 66*). Obejmują problemy społeczne, np. integrację migrantów lub ubóstwo, kwestie środowiskowe, np. gospodarkę o obiegu zamkniętym lub zmiany klimatu, oraz zagadnienia gospodarcze, np. zatrudnienie i transformację cyfrową.

W ramach danego tematu często powstaje innowacyjne rozwiązanie łączące aspekty socjoekonomiczne ze środowiskowymi dzięki zastosowaniu podejścia zintegrowanego. Takie podejście, obok podejścia oddolnego, jest często stosowane w projektach realizowanych w ramach inicjatywy innowacyjnych działań miejskich. Nowe rozwiązania są zawsze wynikiem współpracy z lokalnymi zainteresowanymi stronami.

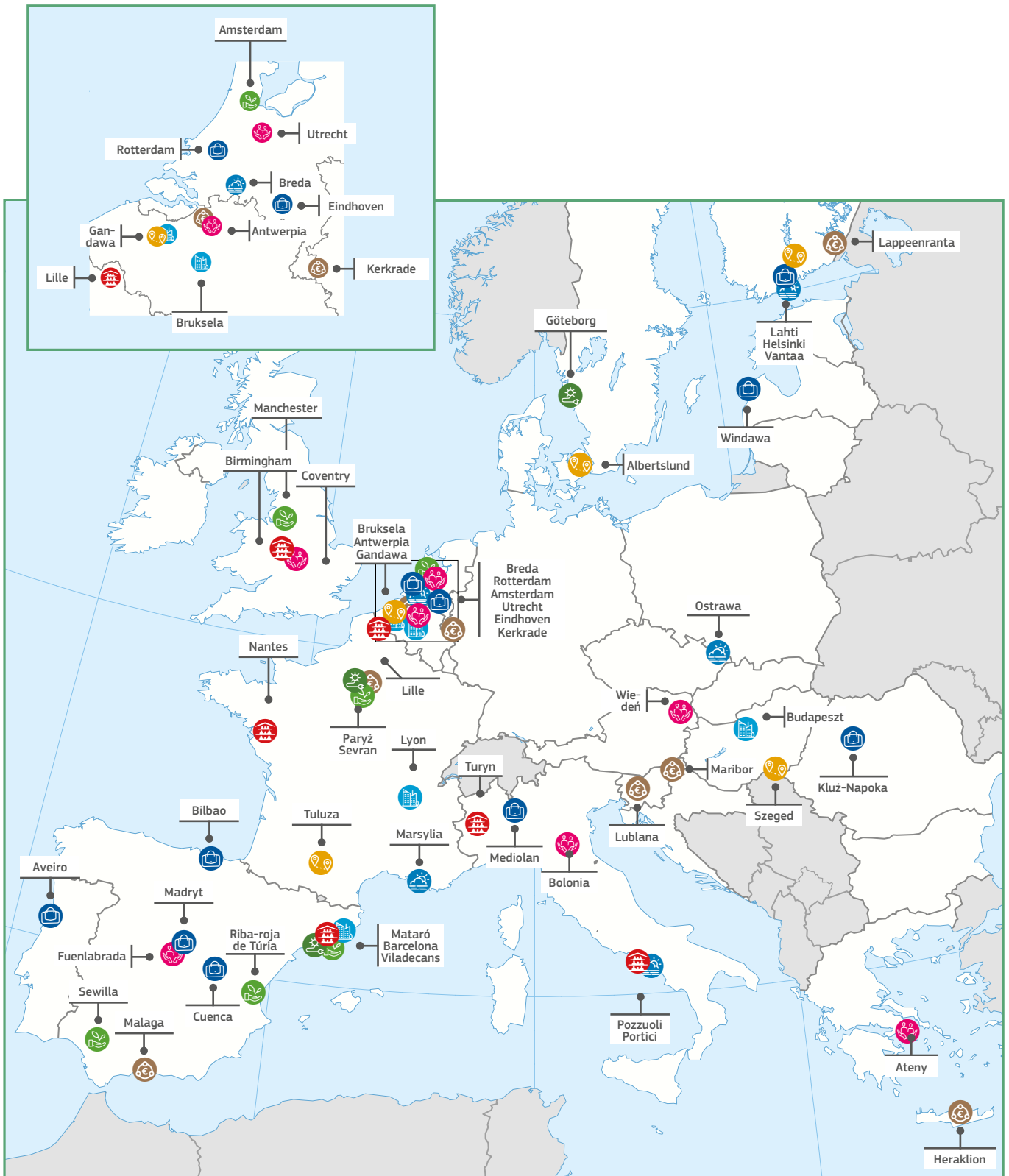
- › 1. zaproszenie z 2015 r.: wybrano 17 projektów
- › 2. zaproszenie z 2016 r.: wybrano 16 projektów
- › 3. zaproszenie z 2017 r.: wybrano 22 projekty
- › 4. zaproszenie otwarte do końca stycznia 2019 r.
- › 5. zaproszenie zostanie ogłoszone we wrześniu 2019 r.

W następnym okresie programowania na lata 2021-2027 Komisja chciałaby ukierunkować działania na wzmocnienie powiązań pomiędzy problemami obszarów miejskich a innowacyjnością oraz rozwijanie wiedzy eksperckiej lokalnych podmiotów. Proponuje też stworzenie europejskiej inicjatywy miejskiej, dzięki której będzie można integrować i rozwijać nowe działania na podstawie istniejących inicjatyw, takich jak innowacyjne działania miejskie, URBACT i agenda miejska dla UE. ■

WIĘCEJ INFORMACJI

<https://www.uia-initiative.eu/en>

© Stowarzyszenie ds. granic administracyjnych EuroGeographics

Innowacyjne działania miejskie: zatwierdzone projekty

- Adaptacja do zmian klimatu
- Jakość powietrza
- Gospodarka o obiegu zamkniętym
- Transformacja energetyki
- Mieszkalnictwo
- Integracja migrantów i uchodźców
- Praca i umiejętności w gospodarce lokalnej
- Mobilność w miastach
- Ubóstwo na obszarach miejskich

Antwerpia (BE), Integracja migrantów i uchodźców

„Realizując tę inicjatywę, chcemy zapewnić, aby młodzi uchodźcy mieli szansę na odbudowanie swojego życia w Antwerpii. Naszym głównym priorytetem jest integracja młodych ludzi, którzy, jak wszyscy ludzie w ich wieku, potrzebują dodatkowej pomocy. Projekt CURANT łączy ludzką empatię z odpowiedzialnością społeczną. Chcielibyśmy, aby Antwerpia dawała przykład innym miastom”.

Fons Duchateau, przewodniczący,
Wydział Opieki Społecznej,
Antwerpia

CZAS TRWANIA PROJEKTU:
02/2017 – 10/2019

WKŁAD UE:
4 894 000 EUR

WIĘCEJ INFORMACJI:
<https://www.uia-initiative.eu/en/uia-cities/antwerp>

Bilbao (ES), Praca i umiejętności w gospodarce lokalnej

„Wierzimy, że inwestowanie w wiedzę to inwestowanie w przyszłość oraz że przedsiębiorcy powinni być budowniczymi gospodarki przyszłości. Projekt UIA-AS-Fabrik wykorzystuje wszystkie nasze mocne strony i reprezentuje siłę napędową przyszłej gospodarki Bilbao”.

Juan Mari Aburto, prezydent miasta
Bilbao

CZAS TRWANIA PROJEKTU:
08/2017 – 07/2020

WKŁAD UE:
4 646 000 EUR

WIĘCEJ INFORMACJI:
<https://www.uia-initiative.eu/en/uia-cities/bilbao>

Turyn (IT), Ubóstwo na obszarach miejskich

„Projekt Co-City to niesamowita okazja do tego, aby wspierać nowe formy aktywnego uczestnictwa obywateli w procesie rewitalizacji miasta. Mam nadzieję, że w ramach tego nowego modelu współpracy pomiędzy sektorem publicznym i prywatnym powstaną nowe przedsiębiorstwa i w rezultacie nowe możliwości zatrudnienia oraz nowe miejsca pracy w Turynie”.

Chiara Appendino, prezydent miasta
Turyn

CZAS TRWANIA PROJEKTU:
03/2017 – 02/2020

WKŁAD UE:
4 126 000 EUR

WIĘCEJ INFORMACJI:
<https://bit.ly/2Ry5dyE>

Maribor (SI), Gospodarka o obiegu zamkniętym

„Tylko dzięki ścisłej współpracy pomiędzy spółkami publicznymi, obywatelami, przemysłem i samorządem lokalnym można stworzyć udany i wzajemnie połączony system, który optymalizuje zasoby oraz wyniki gospodarcze, środowiskowe i społeczne. To projekt długoterminowy, który prowadzi do transformacji w inne społeczeństwo i który zapewnia zarządzanie zasobami w sposób ukierunkowany na rozwój na poziomie lokalnym i regionalnym”.

Andrej Fištravec, prezydent miasta Maribor

CZAS TRWANIA PROJEKTU:
12/2017 – 11/2020

WKŁAD UE:
3 000 000 EUR

WIĘCEJ INFORMACJI:
<https://bit.ly/2AS48uC>

Lahti (FI), Mobilność w miastach

„Zrównoważona mobilność w miastach to główny priorytet dla miasta Lahti na kolejne lata. Naszym celem jest znalezienie najbardziej inspirujących sposobów zachęcania ludzi do poruszania się pieszo, rowerem lub komunikacją miejską. W ramach projektu CitiCAP stworzymy zupełnie nowy program motywacyjny, tzw. »osobisty ślad węglowy«, który może zrewolucjonizować udział obywateli w łagodzeniu skutków zmian klimatu”.

Jyrki Myllyvirta, prezydent miasta Lahti

CZAS TRWANIA PROJEKTU:
01/2018 – 12/2020

WKŁAD UE:
3 800 000 EUR

WIĘCEJ INFORMACJI:
<https://bit.ly/2RDqpn6>

Göteborg (SE), Transformacja energetyki

„Realizacja projektu FED potwierdza pozycję miasta Göteborg jako lidera w opracowywaniu rozwiązań w dziedzinie energetyki dla społeczeństwa wolnego od paliw kopalnych. Dążymy do zmniejszenia zużycia energii poprzez stworzenie lokalnego rynku elektryczności, ogrzewania i chłodzenia. Mamy nadzieję, że ten model sprawdzi się jako sposób na przyspieszenie transformacji energetyki w całej Europie”.

Ann-Sofie Hermansson, prezydent miasta Göteborg

CZAS TRWANIA PROJEKTU:
11/2016 – 10/2020

WKŁAD UE:
4 655 000 EUR

WIĘCEJ INFORMACJI:
<https://bit.ly/2Ud7ssQ>

Inwestowanie w politykę spójności: priorytet dla Nadrenii-Palatynatu

Malu Dreyer, premier Nadrenii-Palatynatu, oraz dr Volker Wissing, Minister Gospodarki regionu, dzielą się spostrzeżeniami na temat obecnego i przyszłego wsparcia w ramach polityki spójności w ich regionie.

Moguncja, Niemcy

Co w Nadrenii-Palatynacie sądzi się na temat poglądu, że stosunkowo bogate regiony z państw członkowskich będących płatnikami netto nie potrzebują wsparcia w ramach polityki spójności?

Premier Malu Dreyer: Obecnie Nadrenia-Palatynat jest rzeczywiście jednym z bardziej rozwiniętych regionów UE. Celów unijnych nie da się osiągnąć bez silnych regionów, ale nawet one potrzebują wsparcia strukturalnego. Wychodząc poza aspekty czysto finansowe, fundusze pomagają również w promowaniu pozytywnego wpływu UE wśród obywateli.

Realizowany obecnie program regionalny ma na celu rozwój innowacyjności, zwiększenie konkurencyjności MŚP oraz wspieranie przejścia na gospodarkę niskoemisyjną. Czy te cele udało się osiągnąć?

Minister Volker Wissing: Przydzieliliśmy już 40% środków z EFRR, a priorytet dajemy projektom zajmującym się badaniami i rozwojem w ramach programu

Malu Dreyer
Premier Nadrenii-Palatynatu

Dr Volker Wissing
Minister Gospodarki
Nadrenii-Palatynatu

EFRR Nadrenii-Palatynatu. Fundusze unijne systematycznie i konsekwentnie wzmacniają zdolności innowacyjne przedsiębiorstw i tym samym gospodarkę regionu. Co więcej, znacznie zwiększa się wydajność instytucji badawczych i uniwersytetów.

Pomagając MŚP, np. poprzez przyznawanie środków na modernizację lub rozbudowę pomieszczeń biurowych, EFRR

znacznie przyczynia się do pobudzenia konkurencyjności przedsiębiorstw oraz do utrzymania i tworzenia miejsc pracy w słabiej rozwiniętych częściach kraju.

EFRR wspiera również działania prowadzące do osiągnięcia celów polityki w zakresie ochrony klimatu i zrównoważonego wzrostu, zgodnie ze strategią „Europa 2020”, w tym za pośrednictwem nowo uruchomionego programu wsparcia dla

» Fundusze unijne systematycznie i konsekwentnie wzmacniają zdolności innowacyjne przedsiębiorstw i tym samym gospodarkę regionu. »

przedsiębiorstw na rzecz zwiększania efektywności energetycznej i efektywnego gospodarowania zasobami (ERGU). Każda dotowana inwestycja w przedsiębiorstwie prowadzi do zwiększenia jego efektywności energetycznej i efektywnego gospodarowania zasobami.

Program Interreg jest głównym filarem polityki spójności. Czy Nadrenia-Palatynat utrzymuje relacje z innymi regionami, a jeśli tak, to jakie korzyści z tego czerpie?

Premier Malu Dreyer: Nadrenia-Palatynat to niemiecki kraj związkowy z największą liczbą europejskich sąsiadów. Współpraca z Francją, Luksemburgiem, Belgią i Holandią nad realizacją programów Interreg A „Wielki Region”, „Górny Ren” oraz „Euroregion Moza-Ren” umożliwiła nam budowanie bliskich i pełnych zaufania stosunków już od pierwszego okresu finansowania. Dodatkowo realizujemy też program Interreg B „Północno-zachodnia Europa”, który na chwilę obecną swoim obejmuje wiele regionów, od Irlandii po centralne Niemcy.

Dzięki różnym projektom instytucje z Nadrenii Palatynatu współpracują z partnerami z sąsiednich regionów, uruchamiają inwestycje, prowadzą badania i korzystają z Europy bez granic. Zwłaszcza w przypadku programu „Wielki Region”, przy realizacji którego Nadrenia-Palatynat współpracuje z Saarą, Lotarynią, Luksemburgiem i Belgią Wschodnią, bliska współpraca europejska, zwłaszcza na rzecz rynku pracy i mobilności, jest szczególnie istotna: nasz region notuje najwyższe w UE liczby osób dojeżdżających do pracy.

Dlatego też duże nadzieje pokładamy w przyszłych programach Interreg, dzięki którym uda się zbliżyć do siebie obywateli z regionów przygranicznych i znaleźć możliwe rozwiązania problemów związanych z mobilnością, ochroną środowiska oraz zrównoważoną, innowacyjną i cyfrową gospodarką. Mam zatem nadzieję, że na programy Interreg przeznaczone zostaną odpowiednie fundusze, żebyśmy mogli nadal odpowiadać na te wyzwania.

Innowacyjne podejście do europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych (EFIS) oznacza wykorzystanie funduszy odnawialnych i innych instrumentów inżynierii finansowej. Jak wykorzystywane są takie instrumenty?

Minister Volker Wissing: Powołaliśmy na przykład Fundusz Innowacji Nadrenii-Palatynatu jako instrument finansowy. Fundusz jest współfinansowany ze środków EFRR. Nowo powstałym przedsiębiorstwom o profilu technologicznym oferuje kapitał wysokiego ryzyka w formie otwartego lub cichego udziału na atrakcyjnych warunkach, który przedsiębiorstwa mogą wykorzystywać do opracowywania i wprowadzania na rynek innowacyjnych produktów, procesów produkcyjnych i usług. Dzięki temu wzmacnia się podstawę kapitałową tych przedsiębiorstw, a przekazane środki finansowe pozwalają im na udany rozwój działalności.

Patrząc na EFIS na lata 2021-2027, jak powinny rozwijać się priorytety polityki spójności?

Minister Volker Wissing: Jeśli chodzi o polityczne cele Komisji na następny okres finansowania, możemy nadal

wspierać przedsiębiorstwa, zwłaszcza w zakresie rozwoju technologicznego i wdrażania innowacji, jednocześnie usprawniając infrastrukturę badawczą. Jest także ważne, abyśmy mogli wspierać przedsiębiorstwa ze słabiej rozwiniętych gospodarczo obszarów Nadrenii-Palatynatu w budowie, rozbudowie i modernizacji nowych budynków. Realizujemy udany i zróżnicowany program na rzecz promowania MŚP, który chcielibyśmy kontynuować. Mamy nadzieję, że przygotowane do tej pory projekty rozporządzeń zostaną zmienione, tak aby to uwzględnić.

Dążymy do osiągnięcia celu niskoemisyjnej Europy, a dzięki naszemu programowi ERGU możemy zwiększyć efektywność energetyczną przedsiębiorstw i skuteczność ich gospodarowania zasobami. Wsparcie finansowe w ramach programu mogą otrzymać przedsiębiorstwa, które oszczędzają CO₂, zużywają mniej energii lub materiałów lub produkują mniej odpadów.

Jesteśmy jednak zaniepokojeni negocjacjami w sprawie nowych wieloletnich ram finansowych UE. Wnioski Komisji przedstawione w maju 2018 r. przewidują znaczne cięcia w budżecie EFRR. Rada i Parlament powinny osiągnąć odpowiedzialny kompromis, w którym zostaną uwzględnione prawdziwe potrzeby europejskich regionów, aby wzmacniać lokalną konkurencyjność i przede wszystkim stymulować rozwój obszarów wiejskich. Unijna polityka spójności jest wzorem sukcesu na całym świecie, co powinny odzwierciedlać nowe wieloletnie ramy finansowe. ■

Wsparcie dla regionów górniczych w przechodzeniu na zrównoważoną gospodarkę

W związku z zamykaniem kopalni w europejskich regionach, w których nadal wydobywa się węgiel, UE oferuje takim regionom wsparcie w celu ułatwienia im sprawnego przechodzenia na bardziej zrównoważoną i zieloną gospodarkę, umożliwiając im rozwój i tworzenie nowych miejsc pracy.

Węgiel był jednym z głównych paliw Europy. Jednak zmniejsza się jego wydobycie i zużycie, zgodnie z nowym celem UE, jakim jest przejście na gospodarkę neutralną dla klimatu, jak określono w niedawnym komunikacie Komisji „Czysta planeta dla wszystkich – Europejska długoterminowa wizja strategiczna dobrze prosperującej, nowoczesnej, konkurencyjnej i neutralnej dla klimatu gospodarki”.

Ta transformacja jest już w toku. W 1990 r. udział energii z węgla stanowił 41 % zużycia energii brutto w 28 krajach obecnie należących do UE, podczas gdy w 2015 r. ta liczba spadła do 16%. Pomimo tego, że zużycie węgla stale maleje od lat 90. XX wieku, surowiec ten jest nadal ważny dla wielu krajów, zwłaszcza tych, które dołączyły do UE w 2004 i 2007 r. Obecnie około 185 000 Europejczyków jest bezpośrednio zatrudnionych w nadal działających przedsiębiorstwach górniczych w 41 regionach w 12 krajach UE, a 53 000 osób pracuje w elektrowniach węglowych (patrz „Węgiel w UE – dane w skrócie”).

Doświadczenie pokazuje, że bez długoterminowego planowania i działań wspierających, proces transformacji może być bardzo bolesny. Dawne regiony górnicze mogą borykać się z bezrobociem strukturalnym przez dziesięciolecia, co będzie miało ogromny wpływ na społeczeństwo i finanse publiczne.

W odpowiedzi na te wyzwania Komisja Europejska uruchomiła inicjatywę, dzięki której regiony górnicze i regiony o wysokiej emisji dwutlenku węgla mogą otrzymywać wsparcie dostosowane do swoich potrzeb.

Oprócz tego Komisja rozpoczęła także realizację pilotażowego projektu w 12 wybranych regionach podlegającym przemianom przemysłowym, co pozwoli na przetestowanie nowych podejść do transformacji, a Komisji zapewni dane przydatne do opracowywania polityk i programów dla okresu po roku 2020.

Wdrożenie tych dodatkowych inicjatyw otwiera nowe możliwości odpowiadania na wyzwania, z jakimi mierzą się te regiony w procesie przechodzenia na gospodarkę inteligentniejszą, bardziej przyjazną środowisku i neutralną dla klimatu, kładąc szczególny nacisk na opracowywanie strategii inteligentnej specjalizacji.

Nowe inicjatywy przyczyniają się także do realizacji unijnej wizji modernizacji gospodarki UE poprzez cyfryzację, innowacje technologiczne i społeczne, obniżenie emisyjności i gospodarkę o obiegu zamkniętym.

W kolejnym wydaniu *Panoramy* opublikujemy artykuł szczegółowo opisujący działania pilotażowe na rzecz transformacji przemysłowej. W tym artykule skupiamy się na inicjatywie na rzecz regionów górniczych i regionów o wysokiej emisji dwutlenku węgla w okresie transformacji.

Żaden region nie pozostanie w tyle

UE ma za zadanie dopilnować, aby żaden region nie pozostał w tyle podczas trwającego procesu transformacji w społeczeństwo zrównoważone oraz odejścia od gospodarki opartej na paliwach kopalnych. W szczególności polityka spójności wspiera strukturalne i długoterminowe rozwiązania dla wyzwań, z jakimi mierzą się regiony podczas przechodzenia na gospodarkę neutralną dla klimatu. Opierając się na idei zintegrowanego, terytorialnie ukierunkowanego podejścia oraz inteligentnej specjalizacji, polityka spójności jest głównym instrumentem polityki UE wykorzystywanym do wspierania zmian strukturalnych, nie tylko w kontekście przechodzenia na czystą energię. Polityka spójności zakłada współpracę z lokalnymi podmiotami przy zastosowaniu podejścia holistycznego.

Jej celem jest pomaganie regionom stać się bardziej odpornymi i przystosować się do gospodarczych, społecznych i terytorialnych efektów transformacji. Na przykład działania podejmowane w ramach polityki ukierunkowane są na wspieranie MŚP, inkubatorów przedsiębiorczości, innowacji, współpracy pomiędzy przemysłem i naukowcami, budowania zdolności, zrównoważonego transportu, włączenia społecznego oraz przejścia na gospodarkę niskoemisyjną.

Strategie inteligentnej specjalizacji są podstawą wielu zrealizowanych działań w ramach inicjatywy na rzecz regionów górniczych i regionów o wysokiej emisji dwutlenku węgla w okresie transformacji. Poprzez realizację tych strategii regiony mogą dążyć do dywersyfikacji gospodarki i dokonywać transformacji strukturalnej w celu wspierania zrównoważonej gospodarki, która nie jest oparta na węglu.

Dzięki tego rodzaju działaniom polityka spójności ma kluczowy wkład w inicjatywę na rzecz regionów górniczych i regionów o wysokiej emisji dwutlenku węgla w okresie transformacji, pomagając zespołom krajowym realizować projekty w regionach pilotażowych oraz wspierając platformę dla różnych zainteresowanych stron, w ramach której można otrzymać dalsze wsparcie dostosowane do indywidualnych potrzeb.

„UE ma za zadanie dopilnować, aby w procesie transformacji w gospodarkę niskoemisyjną żaden region ani żaden obywatel nie pozostał w tyle”, mówi Corina Crețu, komisarz ds. polityki regionalnej. „Unijna polityka spójności mocno inwestuje w utrzymanie wzrostu gospodarczego i miejsc pracy w regionach górniczych, pomagając im zidentyfikować, rozwinąć i inwestować w nowe obszary, w których regiony mogą wykazać się przewagą konkurencyjną – czyli coś, co nazywamy inteligentną specjalizacją”.

Regiony górnicze w okresie transformacji w UE

Zespoły krajowe – rozwiązanie dostosowane do potrzeb regionu

W ramach pierwszego komponentu inicjatywy krajowe zespoły operacyjne oferują wiedzę ekspercką i doradztwo w zakresie finansowania dostosowanego do specyficznej sytuacji danego regionu, etapu jego rozwoju i strategii wzrostu. W odpowiedzi na zgłoszone potrzeby Komisja Europejska powołała w latach 2017 i 2018 kilka takich zespołów w celu wspierania pilotażowych regionów górniczych w ich działaniach na rzecz transformacji.

Obecnie w ramach inicjatywy specjalną pomoc otrzymuje 13 regionów pilotażowych w siedmiu krajach UE: Śląsk (Polska), kraj trenczyński (Słowacja), Macedonia Zachodnia (Grecja), dolina Jiu (Rumunia), kraj karłowarski, ustecki i morawsko-śląski (Czechy), Brandenburgia, Saksonia i Saksonia-Anhalt (Niemcy) oraz Asturia, Kastylia i León oraz Aragonia (Hiszpania).

Zespoły ściśle współpracują z władzami regionalnymi i krajowymi oraz innymi właściwymi podmiotami nad opracowywaniem pragmatycznych rozwiązań problemów związanych z transformacją strukturalną. Zespoły krajowe wspierają opracowywanie strategii i projektów, których celem jest przyspieszenie procesu dywersyfikacji gospodarczej i transformacji technologicznej. Podpowiadają także regionom, jakie są najlepsze sposoby na skorzystanie z dostępnego finansowania, wykorzystanie swoich strategii inteligentnej specjalizacji, promowanie innowacyjnych przedsięwzięć oraz wdrożenie strategii obniżenia emisyjności.

Takie strategie mogą na przykład dotyczyć wykorzystania źródeł czystej energii jako część procesu transformacji. Projekty w ramach inicjatywy mogą skupiać się na budowaniu elektrowni geotermalnych w byłych kopalniach, inwestowaniu w elektromobilność, cyfryzację i centra danych, tworzenie parków innowacyjności i lokalnych wspólnot energetycznych oraz rozwijanie działalności turystycznej i rolniczej. Właśnie takie projekty mogą kwalifikować się do otrzymania finansowania z istniejących programów UE.

Dotyczy to także finansowania ze środków polityki spójności, która zapewnia stabilne i długoterminowe ramy inwestycyjne i już odpowiada na wiele wyzwań regionalnych, ale jednocześnie jest elastyczna (dzięki opcji przeprogramowania) w przypadku pojawienia się nowych potrzeb lub wystąpienia nieoczekiwanych zdarzeń.

Regiony pilotażowe dzielą się doświadczeniami z realizacji swoich działań za pośrednictwem platformy dla regionów górniczych w okresie transformacji.

Dzielenie się wiedzą ekspercką

Platforma, uruchomiona pod koniec 2017 r., promuje współpracę pomiędzy regionalnymi i krajowymi przedstawicielami, partnerami społecznymi, przemysłem i społeczeństwem obywatelskim oraz dzielenie się najlepszymi praktykami i uczenie się od siebie. Platforma umożliwia dostęp do wsparcia technicznego, budowania zdolności i dzielenia się doświadczeniami z innymi częściami Europy.

Eksperti Komisji Europejskiej udzielają pomocy i przekazują narzędzia, np. umożliwiają wymiany partnerskie lub oferują wsparcie techniczne, aby ułatwić przygotowanie spójnej strategii transformacji.

Okazuje się, że kraje UE i regiony górnicze w okresie transformacji są bardzo zmotywowane do opracowywania strategii i podejmowania konkretnych działań. Korzyści dla uczestników to na przykład pomoc w udoskonaleniu strategii i pomysłów dotyczących projektów z potencjałem na uruchomienie procesu transformacji, a także otrzymywanie informacji zwrotnych na temat powiązanych unijnych polityk, programów, funduszy i finansowania podczas specjalnych rozmów z Komisją i niezależnymi ekspertami.

Dwie grupy robocze dzielą się wiedzą ekspercką z uczestnikami platformy. Grupy te ułatwiają prowadzenie dialogu na temat dobrych praktyk, pomysłów dotyczących projektów i strategii regionalnych. Prowadzą również warsztaty na temat projektów z udziałem Komisji i ekspertów zewnętrznych.

Grupa robocza ds. transformacji strukturalnej i gospodarki nieopartej na węglu zajmuje się strategiami i projektami, których celem jest dywersyfikacja gospodarcza regionów górniczych. Grupa robocza ds. transformacji systemu energetycznego i czystego powietrza skupia się na strategiach i projektach, które prowadzą do poprawy jakości powietrza i rozwoju technologii węglowych i wpisują się w realizację długoterminowej unijnej wizji stworzenia gospodarki neutralnej dla klimatu.

Prowadzone są również inne działania w ramach inicjatywy na rzecz regionów górniczych i regionach o wysokiej emisji dwutlenku węgla w okresie transformacji. Komisja pracuje nad pozyskaniem międzynarodowych inwestorów, którzy zapewnią finansowanie projektów w wybranych regionach górniczych. Na przykład Komisja nawiązała już współpracę z amerykańskim inwestorem Michaeliem Bloombergiem i jego firmą Bloomberg Philanthropies.

Maroš Šefčovič, wiceprzewodniczący Komisji Europejskiej i komisarz ds. unii energetycznej, mówi, że celem jest zbudowanie pozycji UE jako międzynarodowego centrum wiedzy eksperckiej w zakresie transformacji regionalnej i współpracy wielostronnej.

„Działania na rzecz klimatu zaczynają się w naszych regionach”, mówi komisarz Šefčovič. „To dlatego uruchomiliśmy inicjatywę strukturalnego wsparcia regionów górniczych i regionów o wysokiej emisji dwutlenku węgla w okresie transformacji – żeby pomagać im w modernizacji gospodarki i znajdować rozwiązania problemów spowodowanych przechodzeniem na gospodarkę niskoemisyjną. Tu chodzi o zdrowie ludzi, ich pracę i szanse na przyszłość”.

Platformę dla regionów górniczych w okresie transformacji prowadzi Dyrekcja Generalna ds. Energii przy ścisłej współpracy z Dyrekcją Generalną ds. Polityki Regionalnej i Miejskiej oraz Dyrekcją Generalną ds. Badań Naukowych i Innowacji, które przewodzą grupom badawczym razem z DG ds. Energii.

Na początku 2019 r. powstanie sekretariat inicjatywy, który będzie oferował zestawy narzędzi, doradztwo oraz wsparcie techniczne wszystkim regionom górniczym i regionom o wysokiej emisji dwutlenku węgla z całej UE, aby pomóc im w opracowywaniu i wdrażaniu strategii transformacji i powiązanych projektów.

Finansowanie dla regionów górniczych i regionów o wysokiej emisji dwutlenku węgla w okresie transformacji jest dostępne na przykład ze środków polityki spójności, programu „Horyzont 2020”, programu LIFE oraz Europejskiego Funduszu Dostosowania do Globalizacji. ■

WIĘCEJ INFORMACJI

<https://bit.ly/2pZbfyV>

Węgiel w UE – dane w skrócie

ZUŻYCIE ENERGII

1990
41 % z węgla

2015
16 % z węgla

207 elektrowni węglowych
w 21 krajach UE

6 krajów wykorzystuje węgiel do wytworzenia co najmniej **20 % całkowitej energii**

(Bułgaria, Czechy, Niemcy, Grecja, Polska i Słowacja)

128 kopalni
w **12 krajach UE**
w 41 regionach

185 000 Europejczyków bezpośrednio zatrudnionych w sektorze górniczym

53 000 osób zatrudnionych w elektrowniach węglowych

215 000 miejsc pracy, które zależą od **węgla**

Wsparcie polityki spójności dla obszarów górskich, wyspiarskich i słabo zaludnionych

Polityka spójności zwraca szczególną uwagę na regiony, które cierpią na skutek poważnych i trwałych niekorzystnych warunków przyrodniczych lub demograficznych, takich jak obszary górskie, wyspiarskie i słabo zaludnione (art. 174 TFUE).

Ramy regulacyjne EFSI na lata 2014-2020 zawierają przepisy zezwalające na odstępstwa od zasady koncentracji tematycznej lub pozwalające na dostosowywanie poziomu współfinansowania. Oferują także różne możliwości lepszego odpowiadania na potrzeby tych regionów i pobudzania ich potencjału.

W swoich dokumentach programowych na lata 2014-2020 (umowach partnerstwa) 15 państw członkowskich wskazało wyzwania, z jakimi muszą się mierzyć ze względu na ich wyspiarski charakter,

rozległe obszary górskie lub słabo zaludnienie. DG REGIO zleciła analizę ekspercką w celu zdobycia gruntownej wiedzy na temat tego, jak w okresie programowania na lata 2014-2020 te państwa członkowskie wykorzystują możliwości wspierania i wzmacniania rozwoju wysp, terenów górzystych i obszarów słabo zaludnionych ze środków polityki spójności.

Gilda Carbone, autorka „Analizy eksperckiej na temat specyfiki geograficznej gór, wysp i obszarów słabo zaludnionych – polityka spójności na lata 2014-2020”, omawia główne wnioski ze swoich badań, przedstawionych podczas Europejskiego Tygodnia Regionów i Miast, który odbył się w 2018 r. w Brukseli.

Jakie podejście przyjęły państwa członkowskie do kwestii specyfiki geograficznej swoich regionów?

Przeprowadziliśmy ankietę wśród odpowiednich instytucji zarządzających w różnych państwach członkowskich

i zauważyliśmy rozmaite podejścia do tego problemu oraz odmienne punkty widzenia. Każdy kraj w inny sposób podchodził do kwestii specyfiki geograficznej swoich regionów: dzięki realizacji specjalnych programów operacyjnych (PO) (np. program regionalny Wysp Egejskich Południowych w Grecji lub PO Balearów w Hiszpanii) lub poświęcaniu im części większych programów (np. PO Lotaryngii i Wogezów we Francji).

Mimo że specyficzne potrzeby tych regionów nie zawsze były wyraźnie określone w poświęconej im sekcji umów partnerstwa i PO, ogólnie były brane pod uwagę i poruszane w dokumentach programowych, a w niektórych przypadkach korzystano ze zintegrowanych narzędzi terytorialnych.

Jakie są główne wyzwania, z jakimi muszą mierzyć się obszary górskie, wyspiarskie i słabo zaludnione?

Generalnie kluczowym priorytetem dla takich obszarów jest ochrona środowiska.

Jednym z głównych wyzwań jest znalezienie właściwej równowagi pomiędzy, z jednej strony, efektywnością środowiskową i efektywnym gospodarowaniem zasobami, a z drugiej – czynnikami społeczno-gospodarczymi sprzyjającymi wzrostowi i rozwojowi.

Inne ważne tematy działań to połączenie z tymi obszarami, łączność cyfrowa, lepszy dostęp do usług publicznych oraz energia odnawialna.

W jaki sposób państwa członkowskie wykorzystały możliwości oferowane przez ramy regulacyjne polityki spójności na lata 2014-2020?

Zanotowaliśmy niski poziom wykorzystania możliwości, jakie oferują przepisy EFSI na lata 2014-2020 (np. odstępstwa od zasady koncentracji tematycznej lub dostosowywanie poziomu współfinansowania itd.) Z tych przepisów skorzystano w bardzo ograniczonym zakresie, wydają się też niepotrzebne (np. zwiększenie poziomu współfinansowania prowadzi do zmniejszenia środków na inwestycje publiczne).

W pewnym stopniu na potrzeby obszarów o specyfice geograficznej zwracano uwagę w nieco inny sposób już na etapie wdrażania, np. przyznając dodatkowe punkty projektom dotyczącym tych obszarów na etapie wyboru (np. PO Friuli-Wenecji Julijskiej we Włoszech). Były też dobre przykłady wdrażania specjalnych instrumentów finansowych (IF) (np. krajowy IF dla wyspy Bornholm w Danii lub IF zarządzany przez Almi Invest w Szwecji) oraz opracowywania zintegrowanych strategii lokalnych dotyczących konkretnych problemów związanych z wyspiarskim charakterem, licznymi obszarami górskimi lub słabym zaludnieniem (np. strategia Provere w Portugalii lub strategia dla obszarów wewnętrznych we Włoszech).

Czy w obecnym okresie programowania można zauważyć ciągłość i spójność założeń programowych na etapie programowania i wdrażania?

Można zauważyć wystarczającą ciągłość i spójność założeń programowych od etapu planowania w umowie partnerstwa do etapu programowania w PO, ale jest pole do poprawy, zwłaszcza w zakresie samego wdrażania i ogłaszania zaproszeń do składania wniosków przeznaczonych specjalnie na projekty dotyczące tych obszarów.

W analizie eksperckiej wskazaliśmy również projekty dotyczące dobrych praktyk dla każdej kategorii obszarów (góry, wyspy i obszary słabo zaludnione), wybrane spośród wszystkich powiązanych projektów zgłoszonych przez instytucje zarządzające wybranymi PO.

Które z założeń polityki spójności na lata 2021-2027 są istotne dla obszarów o specyficznych uwarunkowaniach geograficznych?

Polityka spójności powinna nadal odgrywać ważną rolę we wspieraniu obszarów górskich, wyspiarskich i słabo zaludnionych. Te obszary to nie jest jeden wielki region. Zatem podejście ukierunkowane terytorialnie zdecydowanie przyczynia się do osiągnięcia spójności terytorialnej obszarów o specyficznych uwarunkowaniach geograficznych, ponieważ opiera się na potrzebach lokalnych i regionalnych, wykorzystuje szczególne mocne strony tych obszarów i prowadzi do ujawnienia ich potencjału.

Przyszłe przepisy powinny oferować elastyczne, proste i wspierające warunki, na podstawie których będzie można odpowiadać na potrzeby i wyzwania obszarów o specyficznych uwarunkowaniach geograficznych. Jest wiele sposobów na

zaspokajanie potrzeb tych obszarów: zintegrowane inwestycje terytorialne, rozwój lokalny kierowany przez społeczność, instrumenty inżynierii finansowej, przyznawanie dodatkowych punktów projektom dotyczącym tych obszarów na etapie wyboru itp. Dla chcącego nic trudnego!

Opierając się na Pani bogatym doświadczeniu w sprawach dotyczących polityki regionalnej, które kwestie są kluczowe dla pobudzenia potencjału tych obszarów?

Kluczowe jest podejście zintegrowane, zwłaszcza na obszarach o specyfice geograficznej. Działania mogą przynieść większy efekt, jeśli będą ukierunkowane na różne, ale powiązane ze sobą sektory.

Wymiana dobrej praktyki i wiedzy pomiędzy państwami i regionami, które mierzą się z podobnymi wyzwaniami (np. pomiędzy regionami wyspiarskimi lub górskimi itp.) może ułatwić wdrażanie specjalnych zintegrowanych strategii terytorialnych i instrumentów finansowych, a także przyczynić się do zwiększenia ich liczby. Należy uczyć się od innych.

Ponadto kluczową rolę odgrywają programy europejskiej współpracy terytorialnej i strategii makroregionalne, ponieważ wiele z tych obszarów położonych jest na granicy krajów UE, co oznacza, że zastosowanie skoordynowanego podejścia może przynieść same korzyści. ■

WIĘCEJ INFORMACJI

<https://bit.ly/2VQKRDR>

UCHWYCONE OBIEKTYWEM

Centrum konferencyjne Square na Mont des Arts w Brukseli było głównym miejscem tegorocznego wydarzenia

Wiceprzewodniczący Maroš Šefčovič i komisarz Corina Crețu na prestiżowym wydarzeniu: Realizacja unii energetycznej – polityka spójności wspiera regiony górnicze w okresie transformacji

EUROPEJSKI TYDZIEŃ REGIONÓW I MIAST 2018

Dzięki ponad 6 000 uczestników i 300 partnerom, którzy reprezentowali ponad 140 regionów i miast z całej Europy, tegoroczny Europejski Tydzień Regionów i Miast okazał się być jednym z najbardziej udanych w historii. Zapraszamy do obejrzenia galerii zdjęć z wielu wydarzeń, warsztatów, wystaw i prezentacji, które wniosły wkład w debatę na temat roli silnej polityki spójności w stawianiu czoła przyszłym wyzwaniom w UE.

WIĘCEJ INFORMACJI

https://europa.eu/regions-and-cities/_en

2019

Znamy już termin Europejskiego Tygodnia Regionów i Miast 2019: **7-10 października 2019 r.**

W ramach przygotowań do 17. edycji **#EURegionsWeek** zapraszamy partnerów do zgłaszania swoich **propozycji** sesji (warsztatów, rozmów w ramach EURegionsTalks, sesji z udziałem uczestników lub prezentacji z dyskusją), lub wystaw oraz degustacji w Agorze. Zgłoszenia można wysłać od **30 stycznia do 29 marca 2019 r.**

W ramach 12. edycji nagród **RegioStars** będzie można zgłaszać **do 5 projektów na program**, niezależnie od kategorii. Komisarz Crețu ogłosi konkurs **19 lutego** z komisarzem Andriukaitisem. Termin nadsyłania zgłoszeń: **9 maja**.

3. edycja programu **#Youth4Regions** dla studentów lub niedawnych absolwentów dziennikarstwa rozpocznie się **8 kwietnia**. Termin nadsyłania zgłoszeń: **połowa lipca**.

Zachęcamy do zapisania się do newslettera, żeby otrzymywać najświeższe informacje: https://europa.eu/regions-and-cities/home_en

Krótką przerwę podczas warsztatów „Przyszłość zdrowia w Europie”

Uczestnicy dzielą się pomysłami podczas warsztatów „Gospodarka społeczna i przedsiębiorczość dla regionów UE”

Młodzi uczestnicy debaty „Siła zaangażowania młodych ludzi w miastach średniej wielkości”

Projekcja pięciu filmów krótkometrażowych w ramach kampanii #EUandME pokazujących, jak prawa i korzyści wynikające z członkostwa w UE prowadzą do poprawy naszego codziennego życia

Zdobywcy środków na realizację innowacyjnych projektów w miastach w ramach inicjatywy Innowacyjnych Działań Miejskich

Komisarz Crețu i członkowie jury nagradzają oklaskami tegorocznych zwycięzców konkursu RegioStars

Wyrazy aprobaty dla portugalskiego centrum biznesu i usług wspólnych, zdobywcy nagrody RegioStars 2018 w kategorii „Wspieranie inteligentnej transformacji przemysłowej”

Podczas wizyty w centrum Greenbizz uczestnicy zwiedzają pomieszczenia i poznają usługi dostępne dla realizacji projektów w zakresie zrównoważonej gospodarki

Zobaczyć to na własne oczy: wirtualna podróż w świat projektów z zakresu rozwoju terytorialnego

Sieć URBACT w przestrzeni wystawowej „Urban Corner”, która zawiera kąciak z technologią VR, miejsce spotkań i gier oraz otwarty teatr

Kenneth z Irlandii i Susan z Estonii opowiadają o swoich przygodach podczas podróży w ramach projektu Road Trip

Anthony Gardner, były ambasador USA w UE, z satysfakcją zamyka bardzo udany ETRM

Spotkanie decydentów i młodych naukowców

Wolfgang Petzold i Madeleine Nygrund relacjonują przebieg 6. warsztatów Master Class na temat polityki spójności przeprowadzonych podczas Europejskiego Tygodnia Regionów i Miast 2018, który odbył się w Brukseli w dniach 8–11 października.

„W warsztatach Master Class cenne jest to, że można poznać instytucje unijne, dowiedzieć się, jak pracują, spotkać ich przedstawicieli i posłuchać o tym, czym się zajmują i jak to robią. To naprawdę wyjątkowa okazja spośród tysięcy dostępnych kursów dla doktorantów”. Powyższa opinia jednego z 30 doktorantów i młodych naukowców, którzy wzięli udział w warsztatach Master Class na temat polityki spójności, idealnie podsumowuje cel tego wyjątkowego wydarzenia, organizowanego już od sześciu lat podczas Europejskiego Tygodnia Regionów i Miast.

Ocena efektów unijnej polityki spójności jest jednym z jej założeń. Nie jest więc niespodzianką, że co roku około 800 z 6 000 uczestników Europejskiego Tygodnia Regionów i Miast zajmuje się badaniami. To sprawia, że wydarzenie to jest jednym z największych na świecie corocznych spotkań pracowników

naukowych zajmujących się polityką regionalną i miejską. Warsztaty Master Class powstały z myślą o umożliwieniu najbardziej obiecującym naukowcom poznania w Brukseli decydentów kształtujących unijną politykę spójności.

Pomysł warsztatów narodził się w 2013 r., gdy Dykcja Generalna ds. Polityki Regionalnej i Miejskiej oraz Europejski Komitet Regionów połączyły siły ze Stowarzyszeniem Badań Regionalnych (RSA). W 2015 r. do konsorcjum organizatorów warsztatów dołączyły: Europejskie Stowarzyszenie Badań Regionalnych (ERSA), Stowarzyszenie Europejskich Szkół Planowania (AESOP) oraz Biuro Analiz Parlamentu Europejskiego (EPRS).

Wspaniała szansa

Do początku maja każdego roku od 80 do 120 kandydatów walczy o zdobycie zaproszenia na pięciodniowe warsztaty. O uczestnictwo w wydarzeniu może ubiegać się doktorant lub adiunkt. Podstawą zgłoszenia jest projekt pracy, której pełna wersja zostanie odczytana i poddana pod dyskusję podczas warsztatów. Od 2013 r. w warsztatach wzięło udział 180 uczestników. Przeprowadzona wśród nich ankieta potwierdziła, jak bardzo doceniają oni możliwość bliższego poznania instytucji unijnych oraz stania się częścią międzynarodowej

Wolfgang Petzold

Wicedyrektor Europejskiego Komitetu Regionów

społeczności badawczej. Absolwenci warsztatów Master Class publikują razem artykuły i książki, kontynuują też swoje kariery jako adiunkci lub badacze w zespołach realizujących międzynarodowe projekty.

30 doktorantów i młodych naukowców, którzy wzięli udział w warsztatach Master Class 2018, przyjechało do Brukseli z 13 państw członkowskich UE i dwóch krajów spoza UE (Albania i Stany Zjednoczone). Ich prace, zebrane w (nieodstępnej publicznie) 334-stronicowej „księdze”, skupiały się na trzech tematach: 1) usprawnieniu administracji i stosunków instytucjonalnych, 2) spójności i współpracy terytorialnej, oraz 3) skuteczności polityki w obliczu wyzwań dla rozwoju regionów europejskich. Uczestnicy warsztatów otrzymali informacje zwrotne od 12 dyskutantów z Komisji Europejskiej, Parlamentu Europejskiego oraz Komitetu Regionów podczas sesji odbywających się na początku tygodnia.

Kompleksowy program

Podczas sesji, dyskusji panelowych, rozmów w grupach i nieformalnych konwersacji uczestnicy warsztatów mogli poznać 30 unijnych decydentów, urzędników i znanych naukowców. Jednym z ciekawszych wydarzeń była dyskusja panelowa na temat przyszłości polityki spójności, w której udział wzięli: Iskra Michajłowa, posłanka do Parlamentu Europejskiego i przewodnicząca Komisji Rozwoju Regionalnego, Marc Lemaître, dyrektor generalny DG REGIO, oraz Johannes Rossbacher, przewodniczący Grupy Roboczej ds. Działań Strukturalnych Rady UE. Dyskusja,

Madeleine Nygrund

Administrator, Dyrekcja Generalna ds. Komunikacji Społecznej, Europejski Komitet Regionów

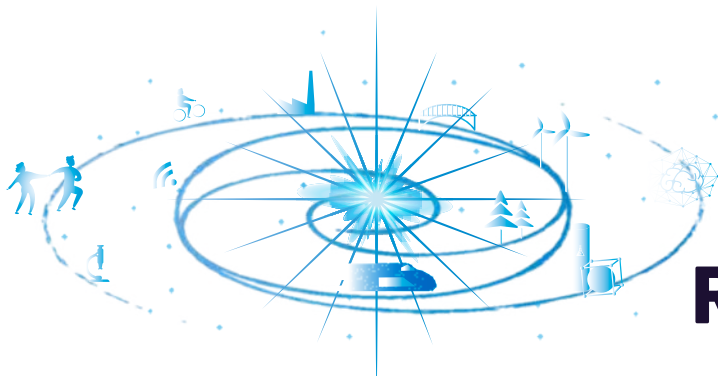
prowadzona przez prof. Johan Bachtlera, dyrektora Centrum Badań Polityk Europejskich w Glasgow i Delft, skoncentrowana była na temacie dynamiki negocjacji w sprawie przepisów na lata 2021-2027 oraz roli dowodów i badań w tym kontekście. Podczas innych sesji uczestnicy mogli poznać prace Biura Analiz Parlamentu Europejskiego (EPRS) oraz omówić wyzwania dotyczące realizacji międzynarodowych projektów badawczych. Część każdej sesji jest zazwyczaj przeznaczona na dyskusje i interakcje pomiędzy uczestnikami, żeby nie doprowadzić do tego, by jedna osoba przemawiała zbyt długo.

Oceniając warsztaty Master Class, uczestnicy pozytywnie wypowiedzieli się o ich programie i organizacji oraz przydatności kursu w ich dalszej karierze. Szczególnym uznaniem cieszyła się możliwość poznania przedstawicieli instytucji unijnych oraz zbadania powiązań pomiędzy badaniami, w tym tymi prowadzonymi przez samych uczestników, a kształtowaniem polityki.

Podsumowując, warsztaty Master Class to wyjątkowe wydarzenie, które zbliży wysoce zmotywowanych młodych badaczy z międzyinstytucjonalną społecznością zainteresowanych decydentów, urzędników i naukowców. To także długoterminowa inwestycja, która przyczynia się do podnoszenia jakości badań nad unijną polityką spójności. ■

WIĘCEJ INFORMACJI

<https://bit.ly/2DQ1fQ>

RegioStars 2018

Po raz kolejny nagrody RegioStars przyznawane przez Komisję Europejską przyciągnęły jedne z najbardziej innowacyjnych projektów realizowanych przez regiony europejskie. Zdobywców nagrody ogłosiła komisarz Crețu podczas spektakularnej ceremonii, która odbyła się 9 października w Brukseli w ramach Europejskiego Tygodnia Regionów i Miast 2018. Nagrody zostały przyznane w pięciu kategoriach: transformacja przemysłowa, gospodarka niskoemisyjna, dostęp do usług publicznych, wyzwania związane z migracją oraz dziedzictwo kulturowe. Emocje podgrzało ogłoszenie szóstego zdobywcy nagrody, wybranego spośród 21 finalistów w głosowaniu publicznym.

Gospodarka wiejska wchodzi w świat zaawansowanej technologii, Fundão, Portugalia

Mała gmina Fundão przyciąga inwestorów, tworzy miejsca pracy i promuje innowacje dzięki projektowi realizowanemu przez centrum biznesu i usług wspólnych. W ramach projektu powstało centrum biznesowe, które oferuje szkolenia z umiejętności i wsparcie dla przedsiębiorstw, których działalność ukierunkowana jest na rozwój technologii informacyjnych do celów kształcenia (TICE). Postawienie na zaawansowane technologie okazało się strzałem w dziesiątkę. Centrum zainteresowało swoją ofertą 14 specjalistycznych przedsiębiorstw, które stworzyły 500 miejsc pracy dla wysoko wykwalifikowanych pracowników. Dzięki jego działalności powstało też 68 przedsiębiorstw typu start-up oraz zrealizowano 200 projektów w różnych sektorach, finansowanych ze środków prywatnych.

Od pucybuta do milionera dzięki recyklingowi, Helsinki-Uusimaa, Finlandia

W ramach projektu TeKiDe stworzono pilotażową linię produkcyjną, która przerabia bawełniane odpady z przemysłu tekstylnego w nowe włókna. Podczas testów pilotażowej linii produkcyjnej zużyte materiały bawełniane zostały przerobione w włókna przypominające wiskozę. Włókna były tak dobrej jakości, że wykorzystano je do stworzenia kreacji na wielką gałąź. W przyszłości, dzięki pracom nad pilotażową linią produkcyjną, będzie można przyspieszyć rozwój zrównoważonych procesów recyklingu włókien celulozowych oraz rozwiązywać problemy związane z recyklingiem i przetwarzaniem odpadów z przemysłu tekstylnego.

Pilotażowy projekt mieszkalnictwa socjalnego, Ostrawa, Czechy

Jako że w Czechach nie istnieje prawo regulujące kwestię mieszkalnictwa socjalnego, miasto Ostrawa realizuje pilotażowy projekt systemu przyznawania mieszkań socjalnych osobom, których nie stać na własne mieszkanie. W ramach projektu opracowano procedury ubiegania się o mieszkanie socjalne oraz procedury oceny braków mieszkaniowych we współpracy z władzami dzielnic miasta. W razie potrzeby mieszkańcy mogą również otrzymać wsparcie od służb pomocy społecznej. Do tej pory w ramach projektu zapewniono rodzinom zakwaterowanie w 105 mieszkaniach – 5 mieszkaniach interwencji kryzysowej i 100 mieszkaniach socjalnych – a od mieszkańców zebrano informacje zwrotne dla celów usprawnienia systemu.

Punkt kompleksowej obsługi na rzecz integracji uchodźców, Murcja, Hiszpania

Regionalne centrum ds. zatrudnienia i szkoleń w Murcji opracowało program współpracy z czterema organizacjami pozarządowymi w celu pomagania uchodźcom w integracji. W ramach programu koordynowane są działania służb ds. zatrudnienia, pomocy społecznej i organizacji pozarządowych, dzięki którym uchodźcom można oferować skuteczne i pełne wsparcie w procesie stawania się niezależnymi członkami lokalnych społeczności. Uchodźcy otrzymują indywidualne doradztwo, biorą udział w szkoleniach i zajęciach językowych. Pozwala im to na szukanie pracy i układanie sobie na nowo życia w warunkach zapewniających ograniczenie stresu i zwiększanie szans na powodzenie.

Zwiększony dostęp do walijskiego dziedzictwa, Nant Gwrtheyrn, Walia

W ramach projektu renowacyjnego zmodernizowano centrum języka walijskiego w opuszczonej XIX-wiecznej wiosce Nant Gwrtheyrn, dzięki czemu powstało popularne centrum walijskiego dziedzictwa i turystyki. Nowa droga dojazdowa, sale do nauki języka, centrum edukacyjne, kawiarnia i jadalnia oraz odnowione pokoje dla turystów: to wszystko cały rok jest do dyspozycji gości przyjeżdżających do tego urokliwego, przybrzeżnego miejsca. Centrum Nant Gwrtheyrn zatrudnia obecnie ponad 30 osób, co roku odwiedza je ponad 50 000 gości, a w 2018 r. odnotowało przychód w wysokości 1,7 mln EUR.

Przywracanie porcelanowej przeszłości Ílhavo, Ílhavo, Portugalia

Porcelana to ważna część dziedzictwa przemysłowego Ílhavo – fabryka porcelany Fábrica da Vista Alegre działa w mieście od 1842 r. W ramach projektu odrestaurowano i rozbudowano Muzeum Vista Alegre, żeby chwalić się przemysłową historią miasta oraz unikalną kolekcją ponad 30 000 przedmiotów porcelanowych z XIX i XX w. Powierzchnia muzeum zwiększyła się dwudziestokrotnie, a ponadto odnowiono okoliczną kaplicę i teatr, gdzie organizowane są wydarzenia kulturalne i uroczystości zamknięte. W ten sposób udało się pobudzić turystykę w regionie.

KLUCZ DO SUKCESU

Nagrody zdobyły zrównoważone i zintegrowane projekty opracowane przy udziale społeczności lub zainteresowanych stron. Dzięki temu wiele z nich osiągnęło tak udane rezultaty, że inicjatywy realizowane w ich ramach są wdrażane do krajowych polityk publicznych lub podnoszą reputację regionów. W projektach, których celem była zmiana negatywnych trendów, również ważne było innowacyjne podejście – czy to w określaniu nowych powodów odwiedzania obiektów dziedzictwa kulturowego, czy w poszukiwaniu rozwiązań problemów technicznych.

„Podejmuj ryzyko i szukaj rozwiązań.”

TeKiDe, Finlandia

„Udział społeczności... znacznie przyczynił się do naszego sukcesu.”

Centrum biznesu i usług wspólnych, Fundão, Portugalia

WNIOSKI Z CEREMONII

Przede wszystkim twórcy projektów zobaczyli, w jaki sposób fundusze unijne wpływają na społeczności oraz jakie są różne problemy, które można rozwiązać z ich wykorzystaniem. Ceremonia rozdania nagród była również okazją do zdobycia nowej wiedzy o innych regionach i poznania rozwiązań innych problemów. Zdobywcy nagrody świetnie wykorzystali kreatywną atmosferę wieczoru, wymieniając się pomysłami, doświadczeniami i energią do tworzenia nowych rzeczy. Wszyscy opuścili ceremonię bogaci o nowe znajomości i motywację do kontynuowania swojej pracy.

„Wspaniale było poznać ludzi z całej UE, którzy mierzą się z podobnymi wyzwaniami.”

Nant Gwrtheyrn, Walia, Zjednoczone Królestwo

”Zobaczyliśmy, jak fundusze unijne zmieniają się w realne rozwiązania przynoszące pozytywne efekty.”

Miasto Ostrawa, Czechy

CO DALEJ?

Wszyscy nagrodzeni docenili wsparcie dla ich projektów oraz międzynarodowe uznanie, jakie przyniosły im nagrody. Wielu z nich było zaszczyconych tym, że Komisja Europejska ceni ich pracę. Według nagrodzonych rozgłos, jaki przyniesie im to wyróżnienie, ułatwi im prezentowanie rozwiązań, promowanie działań i znajdowanie nowych możliwości, w tym nowych partnerów. Nie mogą doczekać się dalszego rozwoju swoich projektów i tworzenia zrównoważonej i dostatniej przyszłości.

”Nagroda podkreśla znaczenie [naszych] dążeń do sprostania wyzwaniu, jakim jest migracja.”

Regionalne centrum ds. zatrudnienia i szkoleń w Murcji, Hiszpania

”Zdobycie nagrody publiczności... zmotywuje więcej osób do odwiedzenia Ílhavo.”

Gmina Ílhavo, Portugalia

PROGRAM MEDIALNY YOUTH4REGIONS

Program medialny Youth4Regions wspiera nowe pokolenie dziennikarzy specjalizujących się w polityce regionalnej i zachęca młodych Europejczyków do pisania o projektach dofinansowanych ze środków unijnych.

Artykuł Aniny Vontavon to drugi z czterech zwycięskich tekstów w konkursie na blog dla młodych dziennikarzy w ramach programu medialnego Youth4Regions.

Kreatywny duch innowacji w małych przedsiębiorstwach

Mimo że obecnie Anina kończy studia magisterskie na kierunku europeistyka na Uniwersytecie Ruhr w Bochum w Niemczech, nie zapomina o rodzinnych stronach. 25-letnia dziennikarka pisze dla lokalnej gazety w Bressanone, jej rodzinnym mieście na północy Włoch. W przyszłości w swojej pracy reporterskiej chciałaby skupiać się na sprawach dotyczących Europy.

Gospodarstwo szuka nowej metody przetwarzania jabłek rosnących w ich sadach. Taki proces innowacji, typowy dla firm, zazwyczaj odbywa się za zamkniętymi drzwiami i przeważnie kojarzony jest z wysokimi kosztami.

W kontekście globalizacji i otwierania się rynków to właśnie małe przedsiębiorstwa często napotykają trudności w pozostaniu konkurencyjnymi. Może to być szczególnie problematyczne w takich regionach jak Tyrol Południowy: ze względu na panującą tam sytuację gospodarczą, znaczącą rolę odgrywają małe i średnie przedsiębiorstwa (MŚP). W Tyrolu Południowym działa 44 000 przedsiębiorstw, z czego 99,3% to MŚP, które dają zatrudnienie ponad 3/5 pracowników regionu w sektorze prywatnym i które w 2014 r. osiągnęły przychód w wysokości 23,1 mld EUR.

Z tego powodu w 2012 r. największa izba handlowa w Tyrolu Południowym, Ivh – Wirtschaftsverband für Handwerker, wraz z agencją ds. innowacji z Monachium, Hyve AG, zainicjowała projekt „Otwarte innowacje w Tyrolu Południowym”. W ramach projektu MŚP mogą publikować swoje pomysły i powiązane

» Przy stosunkowo małym wkładzie finansowym ze strony przedsiębiorstw powstaje maksymalna liczba pomysłów. »

informacje na platformie internetowej, dzięki której mogą szukać rozwiązań z pomocą osób spoza firmy. Projekt powstał, żeby wspierać przedsiębiorstwa na każdym etapie procesu innowacji: od burzy mózgów przez wdrażanie po poszukiwanie nowego zastosowania rozwiązań opracowanych w ramach już zakończonego projektu.

Na poziomie regionalnym celem projektu jest dążenie do stworzenia małym przedsiębiorstwom takich samych warunków gospodarczych, z jakich korzystają duże firmy, żeby wyeliminować nierówności. I to się udało. Na dzień dzisiejszy platforma może pochwalić się liczbą ponad 2 700 zarejestrowanych członków, ponad 1 600 zaprezentowanych pomysłów i ponad 4 000 dodanych komentarzy. Przeprowadzono też 18 konkursów

na nowe pomysły. To, co do tej pory udawało się tylko w wielkich amerykańskich centrach innowacji, jest teraz możliwe także na szczeblu regionalnym – powstała mała społeczność poszukawczy pomysłów i kreatywnych ludzi, którzy razem pracują nad realizacją projektów.

Zasada działania platformy stworzonej w ramach projektu „Otwarte innowacje w Tyrolu Południowym” jest zbliżona do większości portali społecznościowych: na platformie można się zarejestrować i brać udział w konkursach, żeby prezentować swoje pomysły. Przy relatywnie minimalnym wkładzie finansowym ze strony przedsiębiorstw powstaje maksymalna liczba pomysłów. Oprócz nagrody w postaci realizacji projektu zwycięzcy otrzymują też inne bonusy, najczęściej w postaci weekendowego wyjazdu do spa w Tyrolu Południowym lub nagrody rzeczowej.

Projekt jest finansowany ze środków sektora publicznego. Projekt „Otwarte innowacje w Tyrolu Południowym” jest realizowany w ramach Programu Operacyjnego „Konkurencyjność regionalna i zatrudnienie”, czyli współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego. W okresie finansowania na lata 2007-2013 na wsparcie projektów przeznaczono 70 mln EUR, a na lata 2014-2020 przeznaczono 136 mln EUR. ■

W ramach programu medialnego Youth4Regions przyszli dziennikarze mogą wziąć udział w sesjach szkoleniowych i warsztatach podczas Europejskiego Tygodnia Regionów i Miast w Brukseli. Zapraszamy do przeczytania relacji dwóch dziennikarek, Aurore Sessaigne i Iskry Cankowej, z udziału w programie.

Bycie częścią unijnej społeczności

Mówi się, że jeśli kochasz to, co robisz, nie przepracujesz ani jednego dnia. Europejski Tydzień Regionów i Miast uświadomił mi jak interesujące i przyjemne może być dziennikarstwo, gdy jesteś częścią społeczności ludzi pełnych pasji o podobnych zainteresowaniach. Udział w wydarzeniu to była czysta przyjemność.

Decydując się na przyjazd do Brukseli na Europejski Tydzień Regionów i Miast, nie wiedziałam, czego się spodziewać, oprócz tego, że jako młoda dziennikarka miałam za zadanie zdać relację z wydarzenia, w którym uczestniczy ponad 6 000 osób. Ale rzeczywistość przekroczyła moje najśmielsze oczekiwania. Dużo nauczyłam się o Unii Europejskiej jako organizacji, a także o polityce spójności i rozwoju regionalnym dzięki wspaniałym prelegentom i uczestnikom, którzy opowiadali o tym w prostych słowach. Zdumiewające było, jak dzięki rozmowom z mentorami i innymi młodymi dziennikarzami zaczyna się myśleć niesza- blonowo i patrzeć na wszystko z innej perspektywy.

Urodziłam się i mieszkam w Bułgarii, wyraźnie widzę więc efekty projektów współfinansowanych ze środków Komisji Europejskiej od 2007 r., gdy Bułgaria dołączyła do UE. Od niewielkich inwestycji, takich jak sfinansowanie małej drogi łączącej dwie miejscowości, aż po duże, jak budowa trzeciej linii metra. Można zdecydowanie powiedzieć, że unijna polityka rozwoju regionalnego zmienia życie. Gdy byłam w Brukseli mogłam zaobserwować, jak ta polityka wygląda „od środka”. Oprócz tego podczas ceremonii rozdania nagród RegioStars poznałam inicjatywy z całej Europy, których realizacja pozytywnie wpłynęła na lokalne

społeczności. Zrozumiałam więc, jak ważna jest wspólna realizacja pomysłów, które przynoszą zmiany na lepsze, oraz dzielenie się nimi.

Tym, co zrobiło na mnie największe wrażenie podczas Europejskiego Tygodnia Regionów i Miast, była cała idea konkursu organizowanego w ramach programu medialnego Youth4Re-

Iskra Cankowa
Bułgaria

gions, którego celem było propagowanie wiedzy dotyczącej polityki spójności i rozwoju regionalnego oraz, przede wszystkim, zachęcenie młodych dziennikarzy do prac nad tym samym tematem. Spotkanie z zespołem redakcji EurActiv i poznanie ludzi pracujących w takim międzynarodowym serwisie informacyjnym jest dla mnie inspiracją, by powiększać swoją wiedzę na temat spraw zagranicznych i standardów dziennikarstwa. Będąc w redakcji i słuchając o tym, czym dla nich jest praca dziennikarza, czułam się częścią czegoś większego – społeczności ludzi z różnych części Europy, którym przyświeca jeden cel: umożliwianie społeczeństwu zrozumienia tego, co dzieje się na świecie oraz prezentowanie wysokiej jakości informacji bez cenzury.

Podsumowując, mój udział w Europejskim Tygodniu Regionów i Miast mogę najlepiej określić jako bycie częścią unijnej społeczności oraz czerpanie cennych doświadczeń z licznych wydarzeń z perspektywy przyszłego profesjonalnego dziennikarza. Bruksela to wspaniałe miasto, ale bez wizyty w instytucjach unijnych i poznania ich pracy jego obraz nie jest kompletny. Uczestniczyłam w Europejskim Tygodniu Regionów i Miast, mogę więc śmiało powiedzieć, że ja poznałam Brukselę od podszewki. I bardzo mi się podoba. ■

Nie wolno zapomnieć, jaki jest sens naszej pracy

Na Europejski Tydzień Regionów i Miast pojechałam z natłokiem myśli. Żyjemy w czasach zdominowanych przez wątpliwości, strach i rozwiane złudzenia – nie tylko w Europie, ale także w świecie dziennikarstwa. Jeśli chodzi o Europę, politycy z Brukseli nie zrobili wystarczająco dużo, żeby przekonać obywateli i nie docenili potrzeby komunikowania się z nimi. Jeśli chodzi o dziennikarstwo, polemika stała się ważniejsza niż interes publiczny. To wszystko przełożyło się na to, że politycy Europejscy i dziennikarze stracili kontakt z obywatelami, a nacjonaliści i populiści nie musieli wiele robić: wystarczyło, że powiedzieli to, co ludzie chcieli usłyszeć. To pokazuje nam, jak ważne jest, żeby nigdy nie zapominać, jaki jest sens naszej pracy: obywatele.

28 krajów, 28 perspektyw

Myślę, że najważniejszą rzeczą, jaką musimy zrozumieć, jest to, że możemy przerwać tę pętlę strachu, ale musimy działać razem, bez podziałów. I dlatego uważam, że Europejski Tydzień Regionów i Miast oraz program medialny Youth4Regions były bardzo ważne, ponieważ dziennikarze z całej Europy oraz europejscy politycy mogli pracować razem. Dziennikarze muszą oczywiście zachować swoją niezależność, ale nie oznacza to, że nie mogą dzielić się spostrzeżeniami i obawami z politykami.

Po pierwsze spotkania z dziennikarzami z innych krajów otwierają nasze umysły na to, co musimy zmienić lub poprawić. Pokazują nam nowe rozwiązania. Możemy sobie wyobrazić, w jaki sposób musimy razem pracować i sobie pomagać. Poznałam dziennikarzy z Hiszpanii, Irlandii, Bułgarii, Polski, Włoch i Niemiec. Na przykład w Irlandii głównym powodem do obaw jest brexit; we Włoszech to Matteo Salvini; w Polsce artykuł 7; we Francji Marine Le Pen... Wszystkie kraje europejskie mają wiele problemów. A my, jako dziennikarze, jeśli chcemy wyjaśniać te problemy obywatelom, musimy najpierw zacząć rozmawiać między sobą oraz oczywiście rozumieć, co się ogólnie dzieje w Europie, nie tylko w naszym kraju, ponieważ wszystko jest powiązane.

Patrzeć w przeszłość, żeby zobaczyć przyszłość

Przyszłość to oczywiście wybory europejskie w 2019 roku. Wspominano o nich na każdej konferencji, w której brałam udział. W gronie dziennikarzy też już rozmawiamy o tym kluczowym kroku w stronę przyszłości Europy. Niestety, większość z nas nie jest zbyt optymistyczna. Ale szczerze mówiąc, gdy patrzymy w przeszłość Europy, UE już poradziła sobie z wieloma problemami. Samo powstanie UE ma korzenie w najstraszniejszej wojnie w historii.

Aurore Dessaigne
Francja

Ale oczywiście nie będziemy czekać na kolejną wojnę, żeby zacząć działać. Trzeba to zrobić już teraz. A dziennikarze są częścią tego wyzwania. To także coś, co zrozumiałam podczas Tygodnia. Dziennikarze powinni przyjąć bardziej pedagogiczne podejście do obywateli. To oznacza, że zawsze powinniśmy pokazywać obie strony problemu, nie tylko tę najbardziej popularną. Musimy zainicjować debatę, ale nie tylko pośród intelektualistów, ale z udziałem wszystkich obywateli.

Praca na rzecz następnych pokoleń

Ostatni temat, nie mniej istotny: młodzi ludzie. Mam wrażenie, że nowe pokolenie ma inny punkt widzenia. Ludzie z tego pokolenia urodzili się w świecie Erasmusa, nowych technologii skracających dystans, tańszego transportu... jest im zatem łatwiej podróżować po Europie. Może więc to nowe pokolenie będzie w stanie lepiej pojąć europejskie wartości oraz zrozumieć, co można osiągnąć dzięki UE.

Dzięki programowi medialnemu Youth4Regions młodzi ludzie mają okazję poznać unijne instytucje. Uważam, że UE powinna nadal zaszczepiać młodym ludziom pasję do dokonywania zmian. Ponieważ cokolwiek się wydarzy, jakiegokolwiek są wyniki wyborów europejskich w 2019 roku, ci młodzi ludzie są przyszłością Europy. ■

“Interreg Volunteer Youth”

Osiągnięcia i plany na przyszłość

Dzięki inicjatywie Interreg Volunteer Youth (IVY) ponad 200 młodych obywateli UE miało okazję udzielać się jako wolontariusze przy realizacji programów i projektów Interreg.

Inicjatywę IVY promuje Dyrekcja Generalna ds. Polityki Regionalnej i Miejskiej we współpracy z Europejskim Korpusem Solidarności, a zarządza nią Stowarzyszenie Europejskich Regionów Granicznych (SERG). Celem inicjatywy jest nauka współdziałania, okazywanie solidarności oraz informowanie o osiągnięciach polityki spójności. **Martín Guillermo Ramírez, Sekretarz Generalny SERG**, opowiada o osiągnięciach inicjatywy, jej korzyściach oraz przyszłych projektach.

Inicjatywa Interreg Volunteer Youth działa już od ponad 18 miesięcy. Jakie są jej główne osiągnięcia i co sprawia, że jest tak wyjątkowa?

Kluczem do wzmocnienia solidarności w ramach UE jest sprawienie, by obywatele byli świadomi jej korzyści i osiągnięć – i tu inicjatywa IVY odgrywa specjalną rolę. Od jej powstania w marcu 2017 r. ponad 200 wolontariuszy inicjatywy IVY było zaangażowanych w transgraniczne, transnarodowe i międzyregionalne programy Interreg i powiązane projekty, a liczba ta nadal rośnie. Do tej pory 34 programy Interreg i ponad 80 projektów skorzystało z pomocy wolontariuszy w realizacji celów oraz promocji programu Interreg.

Nieformalne opinie zwrotne z programów i projektów, przy których udzielali się wolontariusze pokazują, że udało się znacznie zwiększyć widoczność programu Interreg i projektów współpracy terytorialnej, a także samej UE. To dlatego, że poprzez działania oddolne inicjatywa IVY przyczynia się do realizacji celu integracji europejskiej.

Inicjatywa IVY ma na celu promowanie korzyści, jakie przynosi polityka spójności, żeby były bardziej widoczne dla lokalnych społeczności i lepiej znane beneficjentom. Ten cel został osiągnięty, co wyraźnie widać, przeglądając konto inicjatywy w mediach społecznościowych @InterregYouth.

Dlaczego młodzi ludzie i organizacje goszczące powinni dołączać do inicjatywy? Jakie korzyści może im przynieść udział w inicjatywie?

Takie doświadczenie zwiększa u wolontariuszy poczucie europejskiej solidarności, europejskiego obywatelstwa, a także poziom ich zaangażowania obywatelskiego. Gdy wolontariusze inicjatywy IVY pracują w innym kraju europejskim, lub w swoim, ale z międzynarodowymi partnerami, uczą się od nowych środowisk, doświadczają europejskiej różnorodności i zwiększają swoje umiejętności językowe i komunikacyjne. Czują się zaangażowani w budowanie Europy, zwłaszcza gdy biorą udział w działaniach transgranicznych mających na celu zmniejszenie przeszkód i budowanie zaufania, lub gdy relacjonują postępy takich działań.

Młodsze pokolenia wnoszą nowe i świeże pomysły, podejścia i perspektywy do organizacji. Na przykład umiejętne posługiwanie się mediami społecznościowymi jest dzisiaj kluczowe, żeby docierać do szerszego grona odbiorców i uświadaczać im korzyści, jakie ich społecznościom przynoszą środki unijne. Będąc w pewnym wieku, staje się jasne, że młodzi obywatele mogą być lepsi w wykorzystywaniu strategii mediów społecznościowych, czyli obecnie głównych kanałów komunikacji, ponieważ umieją posługiwać się tym nowym „kodem”.

Patrząc w przyszłość, co nowego planuje się dla inicjatywy IVY?

Ze względu na sukcesy inicjatywy Komisja Europejska postanowiła przedłużyć ją do grudnia 2019 r. Chcemy, żeby inicjatywa na dobre zagościła w UE: żeby była powiązana z Europejskim Korpusem Solidarności i stała się częścią wszystkich unijnych programów współpracy terytorialnej.

Zespół zarządzający inicjatywą IVY opracowuje nowe działania z nią powiązane, skupiając się na jej głównym celu: promowanie społecznego wymiaru europejskiej

współpracy terytorialnej / programu Interreg oraz ich korzyści. Oprócz wykonywania innych zadań wolontariusze Interreg będą współpracować z finansowanym przez EFRR programem Interact, żeby zebrać historie o programie Interreg, bazując na szczególnie ciekawych projektach. Historie te zostaną opublikowane pod tytułem „Historie o współpracy europejskiej”. Głównym celem wydania tej publikacji jest dalsze zwiększanie świadomości o programie Interreg i podkreślanie dobrych stron UE (polityki spójności) dzięki wywiadom, nowoczesnej szacie graficznej oraz efektownym i świeżym pomysłom.

SERG i Komisja pracują nad nowymi możliwościami zaangażowania wolontariuszy również w inne działania komunikacyjne. Wolontariusze mają ogromny udział w podnoszeniu świadomości na temat polityki spójności, nie możemy więc zmarnować tego potencjału. ■

WIĘCEJ INFORMACJI

<https://www.interregyouth.com/>

Gdy rozpoczynałam pracę jako stażystka w sekretariacie stanu ds. komunikacji w sprawie polityki spójności na Węgrzech, prawie nic nie wiedziałam na temat polityki regionalnej, ale potrzebowali kogoś do działu komunikacji, więc posada wydawała się ciekawa. Po raz drugi zetknęłam się z polityką spójności podczas pracy przy programie Interreg Europa Środkowa w ramach Europejskiego Korpusu Solidarności. Uznałam to za ważny znak. Szczerze mówiąc, często bardzo trudno jest zorientować się w tym, co się dzieje w Brukseli, ale rozumiałam, że polityka spójności i współpraca terytorialna to te elementy szerszej polityki, przy których bardzo szybko można zobaczyć rezultaty swojej pracy. Każdy, kto pracuje w polityce lub rządzie, zna to uczucie, ponieważ zazwyczaj skupiamy się na ogólnym obrazie, więc wspaniale jest zobaczyć, że dzięki naszej codziennej pracy możemy pozytywnie wpływać na życie obywateli. Dodatkowo, współpraca jest dla mnie kluczem do wspólnej, spokojnej przyszłości Europy, a projekty Interreg są tego najlepszym przykładem. Chciałabym też wspomnieć o wiedzy, jaką zdobywa się, realizując projekty pilotażowe, ponieważ według mnie wymiana informacji jest główną podstawą rozwoju.

Diana Zsoldos

Reporterka inicjatywy IVY ze wspólnego sekretariatu programu Interreg Europa Środkowa

Konkurs strategii EUSALP „Zaprezentuj swój projekt dla UE”

Podczas tegorocznego forum EUSALP (strategii UE na rzecz regionu alpejskiego), które odbyło się w Innsbrucku w Austrii, młodzi ludzie (w wieku od 16 do 25 lat) mieli okazję do zaprezentowania innowacyjnych pomysłów na projekty przed widownią składającą się z przedstawicieli ponad 700 unijnych, krajowych, regionalnych i lokalnych podmiotów. Spośród 17 zgłoszeń jury konkursowe wybrało 5 projektów do zaprezentowania szerszej publiczności.

Trzy najlepsze pomysły nagrodzono kwotami 5 000, 3 000 i 2 000 EUR.

1. „Spotkanie w sprawie biletu alpejskiego”

Członkowie rady młodzieżowej CIPRA zdobyli pierwszą nagrodę ze swoim pomysłem związanym z tematem przewodnim tyrolskiej prezydencji, czyli mobilnością. Celem projektu jest opracowanie wspólnego rozwiązania dla transportu publicznego w regionie alpejskim, które umożliwi podróż transgraniczną na jednym bilecie w przystępnej cenie, a tym samym zmianę nawyków komunikacyjnych obywateli. Pierwszym krokiem realizacji projektu będzie zwołanie spotkania wszystkich zainteresowanych stron.

2. „Beehave”

Celem projektu „Beehave” (gra słów: „bee”: pszczoła, „behave”: zachowywać się i „beehive”: ul) jest połączenie efektywności ekonomicznej z ochroną pszczół, ponieważ owad ten jest szczególnie zagrożony w regionie alpejskim. Czujniki umieszczone na ulach będą mierzyć temperaturę i wilgotność, co pozwoli pszczelarzom na monitorowanie jakości środowiska i zdrowia pszczół oraz na szybsze reagowanie.

3. „Magiczne Alpy”

Ten projekt, opracowany przez grupę 16-letnich austriackich uczniów, zaprasza nas do eksplorowania legend i mitów związanych z regionem alpejskim w związku z obchodami Europejskiego Roku Dziedzictwa Kulturowego. Zbiór opowieści będzie dostępny na stronie internetowej i za pośrednictwem innych mediów. Ma to być narzędzie wymiany historii między szkołami i mieszkańcami oraz przewodnik dla osób zainteresowanych odwiedzeniem tych tajemniczych miejsc. ■

WIĘCEJ INFORMACJI

<https://bit.ly/2FB3Iwp>

AKTUALNOŚCI (W SKRÓCIE)

99 RZECZY DO ZROBIENIA W EUROPIE – ALTERNATYWNY PRZEWODNIK

Ciekawe miejsca, które należy odwiedzić, nowi ludzie, których trzeba poznać, ukryte cuda, ciekawostki, wspaniałe jedzenie i porady podróżnicze – to wszystko znajdziecie w nowym internetowym przewodniku po Europie.

Przewodnik „99 rzeczy do zrobienia w Europie”, który powstał w oparciu o doświadczenia podróżników projektu Road Trip, pozwala każdemu na tworzenie własnych tras i odkrywanie kontynentu w wybrany przez siebie sposób. Na stronie roadtripproject.eu można wybrać cel podróży, ulubiony sposób podróżowania i stworzyć własny plan podróży!

Wiosną i latem 2018 r. cztery pary podróżników wyruszyły w podróż przez kontynent, aby poznać rozmaite projekty i inicjatywy finansowane przez UE. Luisa i Louis, Yldau i Fabian, Susann i Kenneth oraz Luna i Achilleas odwiedzili 24 kraje europejskie, podróżując na czterech trasach: śródziemnomorskiej (trasie korzeni), atlantyckiej (trasie wielkich odkrywców), dunajskiej (trasie wspaniałej natury i wspólnych zasobów) oraz bałtyckiej (trasie w czasie i przestrzeni).

Druga edycja projektu Road Trip rozpocznie się wczesną wiosną 2019 r. Zachęcamy do śledzenia projektu na naszych kanałach społecznościowych.

WIĘCEJ INFORMACJI

www.roadtripproject.eu
Facebook: Europe in My Region
Instagram: euinmyregion

PRZYSTOSOWANIE SIĘ DO ZMIAN KLIMATU W DUŻYCH PROJEKTACH INFRASTRUKTURALNYCH

Ze względu na to, że zmiana klimatu jest jednym z głównych priorytetów UE, pod koniec 2016 r. DG REGIO zleciła przygotowanie sprawozdania, które zebraloby dostępne informacje na temat tego, jak 28 państw członkowskich realizuje cele związane z przystosowaniem się do zmian klimatu na poziomie wdrażanych projektów.

Sprawozdanie przedstawia zestawienie środków dostępnych do wykorzystania przy budowaniu infrastruktury odpornej na zmiany klimatu. Zestawienie jest oparte na siedmiu głównych kryteriach (dostępność danych, wytyczne, metodologie, narzędzia, normy projektowe, system i ramy prawne, zdolności instytucjonalne) i opisuje sektory: transportu, sieci szerokopasmowych, rozwoju obszarów miejskich, energetyczny, wodny i odpadów.

Przedstawione zestawienie nie jest wyczerpujące, ale pokazuje środki i zasoby, które można było wykorzystać w 2017 r. Raport końcowy w ramach sprawozdania składa się z dwóch głównych części: jedna jest ogólna, a druga przedstawia raporty dla poszczególnych krajów, które zawierają również przykłady projektów. Sprawozdanie pokazuje dużą liczbę środków związanych z przystosowaniem się do zmian klimatu, jakie można wykorzystywać przy realizacji projektów infrastrukturalnych. Jednocześnie wskazuje kilka obszarów, w których środki mogły być bardziej dostępne.

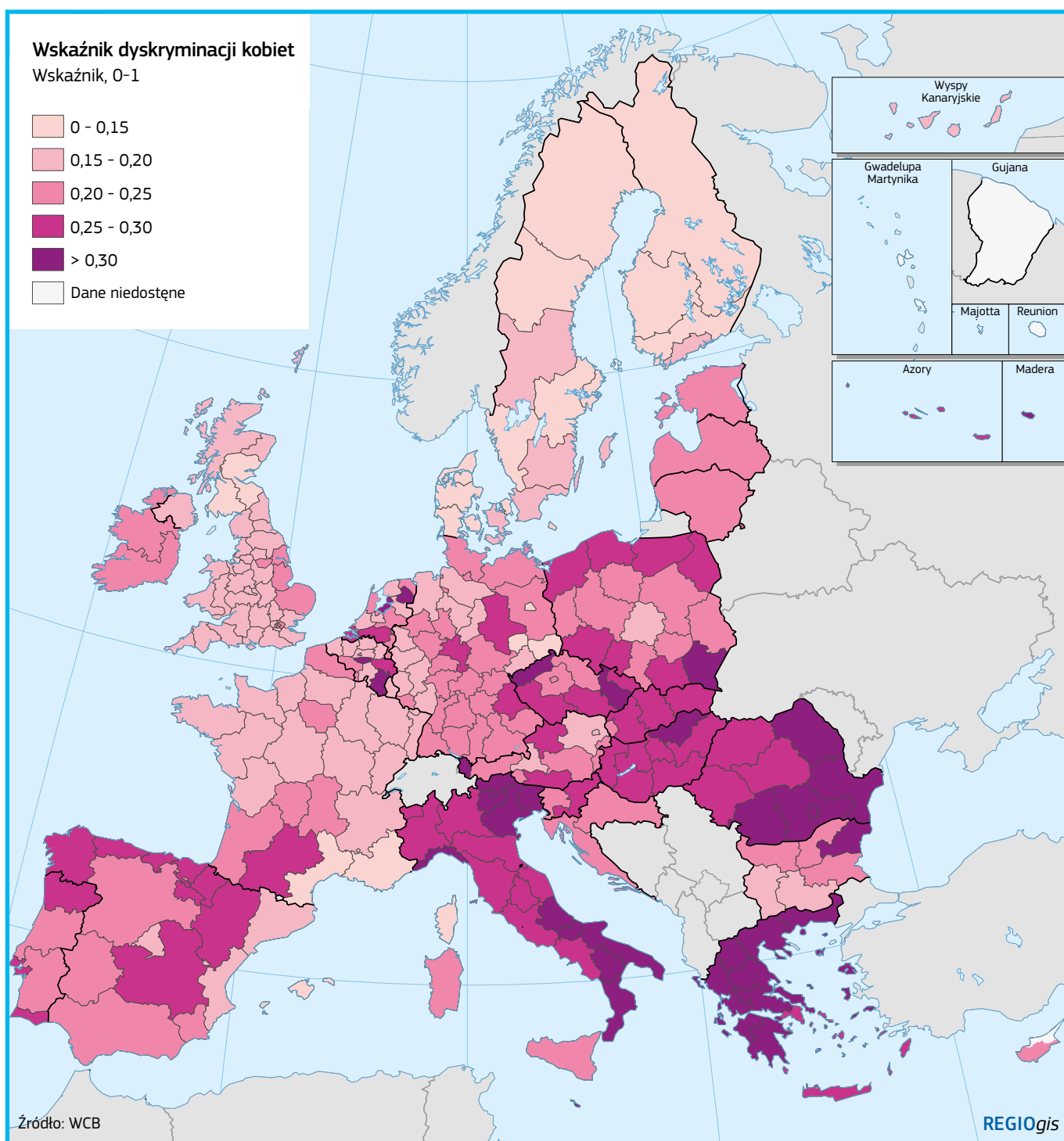
WIĘCEJ INFORMACJI

<https://bit.ly/2QTv4Qm>

Nowatorskie narzędzie do monitorowania równouprawnienia płci w regionach europejskich

Równouprawnienie płci jest jedną z fundamentalnych zasad UE, a ocena postępów w jego osiągnięciu stanowi integralną część skutecznego realizowanie polityki. Mimo że istnieje kilka narzędzi do monitorowania takich postępów na szczeblu krajowym, nie opracowano żadnego rozwiązania do weryfikowania różnic pomiędzy regionami Europy.

Żeby uzupełnić dane i wiedzę na temat tego złożonego zjawiska, dla obecnie wykorzystywanego regionalnego narzędzia do monitorowania opracowano nowe, złożone wskaźniki: wskaźnik dyskryminacji kobiet (FemDI) oraz wskaźnik osiągnięć kobiet (FemAI). Pierwszy z nich ocenia poziom dyskryminacji kobiet, mierząc różnice pomiędzy regionami w przypadkach, w których kobietom wiedzie się gorzej od mężczyzn.

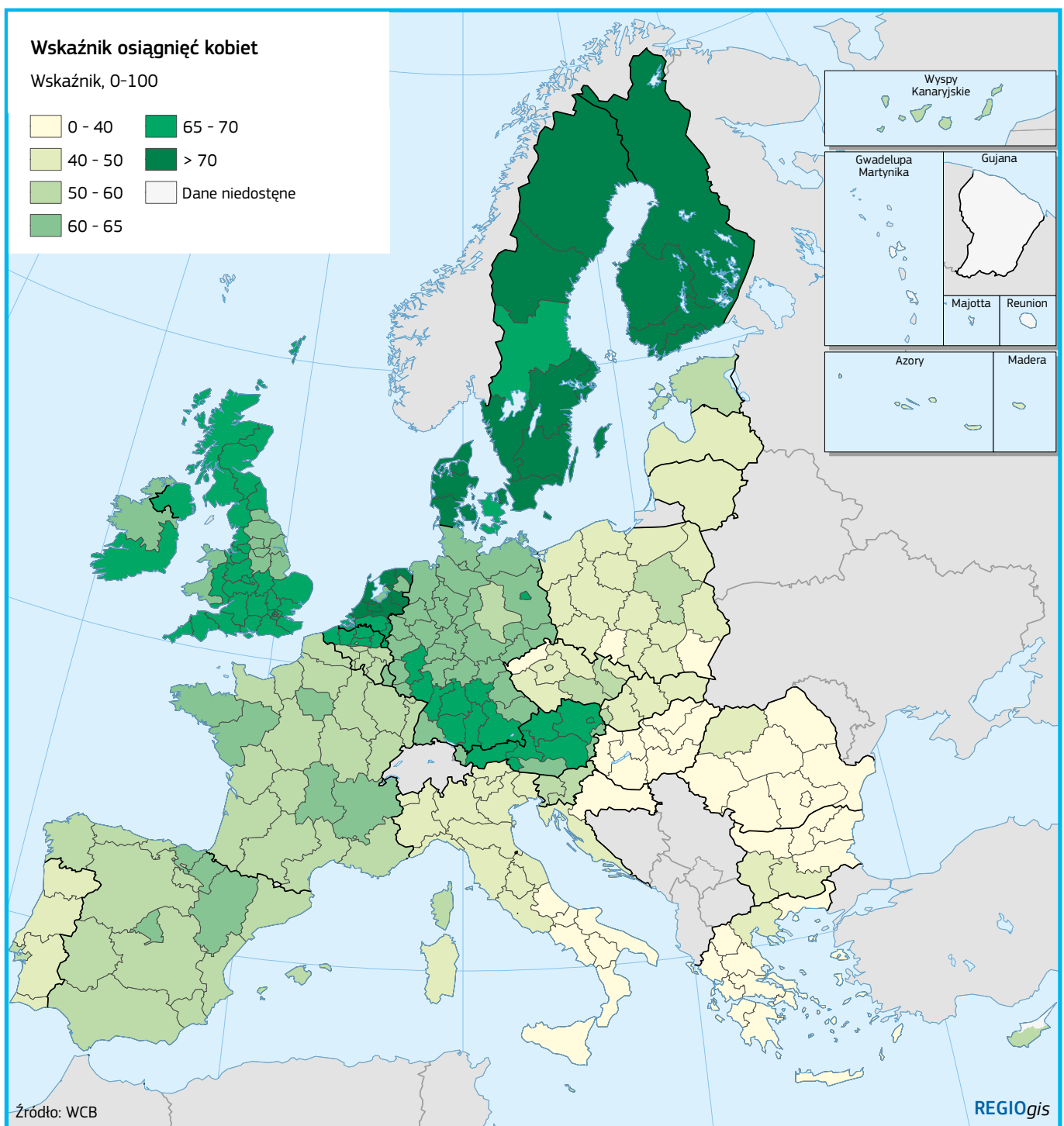
Drugi wskaźnik mierzy poziom osiągnięć kobiet w porównaniu do najlepszego regionalnego wyniku dla osiągnięć kobiet w Europie. Dzięki połączeniu obu wskaźników poszerzamy naszą wiedzę o równouprawnienia płci w różnych regionach i państwach członkowskich.

Europejskie regionalne narzędzie do monitorowania opiera się na siedmiu kategoriach istotnych z punktu widzenia polityki UE: praca i pieniądze, wiedza, czas, władza, zdrowie, bezpieczeństwo oraz jakość życia. Kategorie zawierają ponad 30 indywidualnych wskaźników, które składają się na obraz równouprawnienia płci. Wskaźniki mierzą dyskryminację i osiągnięcia kobiet w prawie wszystkich regionach NUTS 2 (270 regionów). Najnowsze

dostępne dane dla wskaźników zebrano na podstawie danych jednostkowych europejskiego badania dochodów i warunków życia (EU SILC), badania dotyczącego siły roboczej w Unii Europejskiej (EU LFS), badania struktury wynagrodzeń (EU SES), bazy danych statystycznych na temat płci Europejskiego Instytutu ds. Równości Kobiet i Mężczyzn oraz danych jednostkowych światowego sondażu firmy Gallup. Większość punktów danych pochodzi z 2017 r.

WIĘCEJ INFORMACJI

<https://composite-indicators.jrc.ec.europa.eu/>

Europejska współpraca terytorialna na rzecz dziedzictwa kulturowego

Jak dotąd program europejskiej współpracy terytorialnej przyciąga same udane inwestycje w projekty kulturalne. Współpraca na rzecz kultury to nie tylko sposób na zwiększanie synergii i powiązań ponad granicami i pomiędzy krajami lub na ułatwianie procesów transformacji przemysłowej i inteligentnych specjalizacji, ale także narzędzie do skutecznego promowania Europy na świecie.

Współpraca na rzecz kultury, sektora kreatywnego i sztuki może być użyteczna, ponieważ stanowi solidny fundament, na którym kraje i regiony mogą rozwijać współpracę w sposób wydajny i zrównoważony. Warto zauważyć, że w obecnym okresie programowania **dziedzictwo kulturowe i sztuka to drugi najpopularniejszy temat programów Interreg**. Obecnie **ponad 9%** środków z całego budżetu Interreg na lata 2014-2020 zostało przeznaczonych na projekty kulturalne, oczekuje się też, że do końca tego okresu programowania liczba ta wzrośnie.

W poprzednim okresie programowania na lata 2007-2013 projekty Interreg dotyczące dziedzictwa kulturowego i sztuki **otrzymały 10% środków z całego budżetu Interreg** (1,2 mld EUR)¹.

Programy Interreg to skuteczne inkubatory udanych projektów dotyczących dziedzictwa kulturowego, dzięki którym promuje się rozwój i tworzy miejsca pracy w sposób zrównoważony. Programy uruchamia się według zasad lokalnych, które odzwierciedlają specyficzne potrzeby uczestniczących w nich regionów, np. stosowanie innowacyjnych rozwiązań i ICT na obszarach o niekorzystnych warunkach gospodarowania

Interreg

i w regionach peryferyjnych. Te same zasady można stosować w ramach procesu transformacji przemysłowej w odniesieniu do sektora kreatywnego.

Program Interreg to tak naprawdę **instrument oddolny**, w którym specyficzny charakter różnych miejsc, regionów i krajów staje się częścią wspólnie realizowanych projektów. Historie różnych partnerów Interreg pokazują, że wspólne projekty i działania wzmacniają poczucie bycia częścią **wspólnej Europy**.

W związku z obchodami **Europejskiego Roku Dziedzictwa Kulturowego (ERDK) w 2018 r.** instytucje zarządzające programami Interreg i ich beneficjenci mogli dołączyć do tej

1) Dane pochodzą ze strony internetowej Keep.eu (<https://www.keep.eu/keep/>): Keep jest jedynym źródłem zagregowanych danych na temat projektów i beneficjentów unijnych programów współpracy transgranicznej, transnarodowej i międzyregionalnej realizowanych w państwach członkowskich, przez państwa członkowskie i kraje sąsiadujące.

inicjatywy i brać udział w wydarzeniach kulturalnych organizowanych w całej Europie. Instytucjom zarządzającym programami Interreg udało się zmobilizować twórców 100 projektów do ubiegania się o patronat ERDK.

Dla tych projektów liczy się współpraca, jeśli chodzi o promowanie UE i zbliżanie do niej obywateli. Dlatego Komisja Europejska zaproponowała opublikowanie e-booka „Connecting cultures, connected citizens” („Połączone kultury, połączeni obywatele”), który powstał dzięki środkom **międzyregionalnego programu Interact EFRR na lata 2014-2020**. E-book jest przewodnikiem dla wszystkich obywateli UE po projektach kulturalnych realizowanych w ramach programów Interreg w ich regionach. Ważne jest, aby pokazywać, że europejska współpraca działa wszędzie, finansując projekty w Europie i poza nią.

E-book prezentuje transgraniczne, transnarodowe i międzyregionalne projekty współfinansowane ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR).

.....

Projekt „Dziedzictwo przemysłowe” finansowany ze środków Programu Współpracy Transgranicznej Interreg A Estonia-Łotwa na lata 2014-2020

Projekt, dofinansowany kwotą 0,98 mln EUR, realizowany w regionach przygranicznych Estonii i Łotwy, ma na celu zaprezentowanie dziedzictwa przemysłowego obu krajów poprzez wyznaczenie tras turystycznych pomiędzy różnymi starymi młynami, hydroelektrowniami, fabrykami, liniami kolejowymi, latarniami i nawet wieżami ciśnienia. Wykorzystywanie dziedzictwa przemysłowego w turystyce nie jest normą na Łotwie i w Estonii, ale stworzenie wspólnej sieci obiektów dziedzictwa przemysłowego w obu krajach pozwoli na różnicowanie turystyki i przyciągnięcie większej liczby turystów do obu regionów.

Projekt „Żywe archiwa” finansowany ze środków Programu Współpracy Transgranicznej IPA Węgry-Serbia na lata 2014-2020

W ramach projektu, realizowanego wzdłuż zewnętrznych granic UE, Węgry i Serbia współpracują nad zachowaniem ważnych kulturowo obiektów z przeszłości. Projekt, dofinansowany kwotą 0,17 mln EUR ze środków EFRR, promuje współpracę pomiędzy badaczami, archiwistami, etnografami i antropologami z obu krajów przy ochronie dziedzictwa europejskiego.

Projekt „BLUEMED” finansowany ze środków Programu Śródziemnomorskiego INTERREG VB na lata 2014-2020

Projekt, dofinansowany kwotą 2,38 mln EUR ze środków EFRR, powstał w celu zaplanowania, przetestowania i koordynowania podwodnych muzeów i parków oraz centrów wiedzy, żeby wspierać zrównoważony i odpowiedzialny rozwój turystyki oraz promować niebieski wzrost na obszarach przybrzeżnych i wyspach basenu Morza Śródziemnego.

Strategie makroregionalne dla współpracy kulturalnej

Cztery strategie makroregionalne: strategia UE dla regionu Morza Bałtyckiego (EUSBSR), na rzecz regionu Dunaju (EUSDR), Morza Adriatyckiego i Morza Jońskiego (EUSAIR) oraz regionu alpejskiego (EUSALP) wspierają inwestycje w kulturę za pośrednictwem odpowiednich platform. Jako działania priorytetowe w ramach tych strategii opracowuje się ramy polityczne nie tylko dla programów Interreg, ale także dla programów krajowych, regionalnych i sektorowych oraz inwestycji bezpośrednich i prywatnych.

Z powodu ich holistycznego podejścia strategie makroregionalne uwzględniają dziedzictwo kulturowe, jako ważny element tożsamości europejskiej, w różnych unijnych politykach dotyczących np. rozwoju regionalnego i miejskiego, turystyki, edukacji i zatrudnienia, gospodarki morskiej, badań i rozwoju.

Oprócz tego rozszerza się również zakres tych strategii, umożliwiając współpracę z krajami spoza UE. Skorzystały już na tym strategie EUSAIR i EUSDR, w ramach których zrealizowano projekty z Bałkanami Zachodnimi, Ukrainą i Mołdawią. Ponadto w ramach strategii EUSBR i EUSALP nawiązano współpracę z krajami Europejskiego Obszaru Gospodarczego.

Strategie makroregionalne zakładają **aktywację istniejących struktur**, np. sieci kreatywnych oraz platform dziedzictwa kulturowego, do wspólnej pracy nad opracowywaniem procesów i projektów, wymiany najlepszych praktyk i partnerskiego uczenia się. Na przykład w ramach strategii EUSDR umożliwiono wymianę wiedzy w zakresie adaptacji budynków zabytkowych za pośrednictwem projektu „Dunajska platforma kulturalna – przestrzeń kreatywna XXI wieku”². Realizacja strategii EUSBSR pozwoliła na stworzenie sieci ułatwiającej dialog między młodymi ludźmi: „Dialog młodzieży regionu bałtyckiego”³. Oprócz tego w regionie alpejskim uruchomiono „Platformę dla start-upów i transferu technologii w innowacyjnych ekosystemach”⁴.

Strategie makroregionalne uwzględniają również **bezpośredni i pośredni potencjał społeczny i ekonomiczny** dziedzictwa kulturowego i jego wpływ na regiony europejskie, finansując sektor kreatywny oraz wspierając MŚP zajmujące się zrównoważoną i odpowiedzialną turystyką. Na przykład specjalnie powołani urzędnicy z ministerstw kultury w krajach realizujących strategię EUSAIR uznali projekt „**Szlak drzewa oliwnego**” za najlepszy projekt związany z rozwojem ich regionu. Ten szlak kulturowy

zostanie rozbudowany w ramach wspólnego programu Rady Europy i Komisji Europejskiej **Routes4U**⁵, którego celem jest tworzenie podobnych projektów we wszystkich makroregionach i promowanie ich jako **celu podróży turystów z całego świata**, tym samym pobudzając wzrost MŚP zajmujących się zrównoważoną turystyką i wspierając inteligentną przedsiębiorczość.

ERDK w 2018 roku i później...

Nie ma żadnych wątpliwości, że inicjatywy realizowane w ramach obchodów ERDK przez Komisję Europejską, a dokładnie DG REGIO oraz DG ds. Edukacji, Młodzieży, Sportu i Kultury (EAC), będą kontynuowane w większym zakresie w nadchodzących latach. We wniosku dotyczącym europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych na okres po roku 2020 przewidyje się inwestycje w projekty realizujące politykę kulturalną, zwłaszcza w ramach celu 5: **„Europa bliższa obywatelom przez wzmocnienie trwałego i zintegrowanego rozwoju obszarów miejskich, wiejskich i przybrzeżnych oraz przez inicjatywy lokalne”**. O środki dla sektora kreatywnego będzie można się też ubiegać w ramach celu 1: **„Bardziej inteligentna Europa dzięki wspieraniu innowacyjnej i inteligentnej transformacji gospodarczej”** oraz celu 3: **„Lepiej połączona Europa dzięki zwiększeniu mobilności i udoskonaleniu regionalnych połączeń teleinformatycznych”**.

Strategie makroregionalne zdecydowanie wspierają i ułatwiają współpracę pomiędzy krajami i regionami na rzecz sektora kultury i sektora kreatywnego. Jest to zgodne ze strategicznymi celami **nowego europejskiego programu na rzecz kultury**⁶ opublikowanego przez Komisję Europejską 22 maja 2018 r.: a) wykorzystanie potencjału kultury w zakresie spójności społecznej i dobrobytu; b) wspieranie opartej na kulturze kreatywności w dziedzinie edukacji i innowacji oraz tworzenie miejsc pracy i wzrostu gospodarczego; oraz c) zacieśnienie międzynarodowych stosunków kulturalnych.

DG REGIO pracuje z DG EAC nad opracowaniem europejskiego planu działania na rzecz dziedzictwa kulturowego oraz z DG ds. Rynku Wewnętrznego, Przemysłu, Przedsiębiorczości i MŚP (GROW) nad stworzeniem innowacyjnych rozwiązań dla sektora kreatywnego. ■

WIĘCEJ INFORMACJI

<https://bit.ly/2A1MLbx>

2) <https://bit.ly/2UbMJph>

3) <http://www.cbss.org/regional-identity/baltic-sea-youth-dialogue/>

4) <https://bit.ly/2riEzys>

5) <https://www.coe.int/en/web/cultural-routes/eu-jp-2017-20>

6) <https://bit.ly/2RuQh8p>

Podczas warsztatów „Współpraca na rzecz kultury zakończona sukcesem – ERDK 2018”, zorganizowanych w ramach Europejskiego Tygodnia Regionów i Miast 2018, podkreślano synergie między unijnymi politykami dotyczącymi kultury, turystyki, przemysłu i regionów.

MICHEL MAGNIER

Dyrektor ds. kultury i kreatywności (DG EAC) odpowiedzialny za ERDK 2018

„Rok 2018 był rokiem kultury na poziomie europejskim i światowym. W maju 2018 r. uruchomiono nowy europejski program na rzecz kultury, a następnie ogłoszono europejski plan działania na rzecz dziedzictwa kulturowego. W pierwszej połowie 2018 r. prawie 6 500 wydarzeń w Europie i poza nią, w których uczestniczyło prawie 5 mln osób, odbyło się pod patronatem ERDK 2018”.

SŁAWOMIR TOKARSKI

Dyrektor ds. innowacji i zaawansowanej produkcji (DG GROW)

Sławomir Tokarski przeanalizował wpływ transformacji przemysłowej na sektor kultury i sektor kreatywny. „Kultura łączy ludzi i pomaga im dzielić wspólne wartości. Skuteczne łańcuchy unijnych wartości oraz powiązania klastrowe mogą tworzyć możliwości dla sektora kultury i sektora kreatywnego, a także jednocześnie sprzyjać realizacji procesów transformacji przemysłowej”.

LENA ANDERSSON PENCH

Dyrektor ds. europejskiej współpracy terytorialnej, makroregionów, Interreg i wdrażania programów (DG REGIO)

Lena Andersson Pench przedstawiła swoją opinię: „Interreg i strategię makroregionalne promują kulturę i kreatywność w celu tworzenia nowych miejsc pracy i pobudzania rozwoju”.

KAI HUOTARI

Dyrektor zarządzający międzynarodowego centrum kreatywności Kaapelitehdas, największej organizacji kulturalnej w Finlandii

„Misja Kaapeli brzmi: kultura czyni życie lepszym. Realizacja projektu „Cultural Lenses”, naszego największego projektu kulturalnego, nauczyła nas, że przekraczanie granic sprawia, że jesteśmy silniejsi jako organizacje kulturalne”.

PANORAMA
czeka na
komentarze od
czytelników!

„Waszym zdaniem” to dział *Panoramy*, w którym zainteresowane strony na szczeblu lokalnym, regionalnym, krajowym i europejskim przedstawiają swoje osiągnięcia z okresu 2014-2020 i dzielą się swoimi poglądami na temat trwających i kluczowych dyskusji na

temat polityki spójności po 2020 r. *Panorama* zaprasza czytelników do dzielenia się swoimi opiniami w tej kwestii, i to w ich własnym języku. Mogą one zostać opublikowane w kolejnych wydaniach magazynu. Aby uzyskać więcej informacji na temat wytycznych i terminów, prosimy o kontakt na adres: regio-panorama@ec.europa.eu.

Polskie regiony potrzebują polityki spójności

Doświadczenie polskich regionów w zarządzaniu środkami unijnymi jest bogate i unikalne w Europie. W ramach dwóch unijnych perspektyw finansowych (2007-2013 oraz 2014-2020) polskie regiony zarządzają środkami na regionalne programy operacyjne w wysokości kwotą 53 mld EUR.

Dzięki funduszom strukturalnym Polska poczyniła imponujące postępy w tym okresie, jeśli chodzi o wzrost PKB, wyższy wskaźnik zatrudnienia i mniejszy poziom wykluczenia społecznego. Władze regionów są świadome, że skuteczny wzrost zawdzięczają polityce spójności. Programy wsparcia ze środków UE dla długoterminowego rozwoju jeszcze trwają, co oznacza, że kontynuowanie i wzmacnianie silnej polityki spójności po roku 2021 jest potrzebne polskim regionom.

Zauważyliśmy, że nowe wnioski dotyczące wieloletnich ram finansowych są nieco rozczarowujące w zakresie polityki spójności. Mimo że KE dysponuje wieloma dowodami, analizami i badaniami, które potwierdzają, że założenia tej polityki mają na celu stymulowanie wzrostu gospodarczego, są skierowane do wszystkich regionów i mają charakter

antycykliczny, wnioski zakładają znaczne cięcia w budżecie polityki spójności.

W czerwcu 2018 r. przedstawiciele wszystkich polskich regionów spotkali się z Dyrektorem Generalnym DG ds. Polityki Regionalnej i Miejskiej Markiem Lemaître, przedstawiając mu swoje spostrzeżenia na temat pakietu legislacyjnego dla polityki spójności po roku 2020. Opinie zebrane z polskich regionów wskazują na wiele pozytywnych elementów nowych wniosków KE: 1. ukierunkowanie na promowanie pięciu priorytetów polityki, dzięki którym polityka będzie prostsza niż w perspektywie finansowej na lata 2014-2020; 2. utrzymanie siedmioletniego okresu programowania; 3. odejście od procesu wyznaczania instytucji zaangażowanych we wdrażanie projektu; 4. zapewnienie elastyczności w przesuwaniu środków pomiędzy priorytetami danego programu bez potrzeby formalnej zgody KE; oraz 5. silny nacisk na wsparcie dla instrumentów wzrostu terytorialnego.

Wnioski KE mają jednak pewne wady: 1. nieuzasadniona propozycja zmniejszenia środków przyznawanych w ramach polityki spójności, które są kluczowe dla realizacji projektów infrastrukturalnych w Europie, a ich wykorzystanie w znaczny sposób przyczynia się do przyspieszenia konwergencji najsłabszych gospodarek UE; 2. zmiana skali środków zarządzanych

Tomasz Hanzel
Zastępca Dyrektora Departamentu
Koordynacji Programów Operacyjnych,
Województwo Opolskie, Dom Polski
Południowej w Brukseli

z poziomu KE, co jest sprzeczne z ideą wdrażania polityki spójności bliżej obywateli; 3. brak Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich w propozycji dotyczącej rozporządzenia ogólnego, co utrudni koordynację interwencji EFRR, EFS, FS oraz EFRROW na obszarach wiejskich; 4. osłabienie koordynacji pomiędzy EFRR i EFS (utworzenie nowego Europejskiego Funduszu Społecznego, tzn. EFS+, oraz wykluczenie go z niektórych przepisów rozporządzenia ogólnego) oraz 5. propozycja zmniejszenia poziomu współfinansowania do 70% (dla najmniej rozwiniętych regionów), co utrudni wdrażanie projektów organizacjom pozarządowym i władzom lokalnym. ■

**SOUTH
POLAND
HOUSE**
IN BRUSSELS

Fińskie gminy i regiony i ich spostrzeżenia na temat polityki spójności

Długoterminowym celem polityki spójności jest zmniejszenie dysproporcji terytorialnych, stworzenie warunków dla zrównoważonego wzrostu gospodarczego oraz wzmocnienie włączenia społecznego. Instrumenty polityki spójności przyczyniły się do pobudzenia wzrostu oraz zwiększenia zatrudnienia i spójności społecznej na poziomie lokalnym i regionalnym. Podmioty lokalne i regionalne odgrywają kluczową rolę w promowaniu celów UE wśród obywateli.

Dla Finlandii najważniejsze instrumenty finansowe wykorzystywane do realizacji celów polityki spójności to Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego (EFRR) oraz Europejski Fundusz Społeczny (EFS). Ten drugi jest przekształcany w EFS+ i łączony z innymi istniejącymi funduszami na kolejny okres programowania. W przyszłości większą rolę we wdrażaniu projektów na szczeblu krajowym powinny mieć podmioty lokalne i regionalne. Zasady i samo wdrożenie powinny być na odpowiednim poziomie i odzwierciedlać zasadę pomocniczości.

Z perspektywy fińskich władz lokalnych i regionalnych prace związane z programowaniem powinny być prostsze i bardziej elastyczne. Podczas okresu programowania powinien być możliwy przegląd celów i treści programów.

ESF+ należy wdrożyć głównie w ramach zarządzania dzielonego, ponieważ pozwoli to państwom członkowskim na wybieranie działań, które otrzymają dofinansowanie. Fińskie władze lokalne odgrywają dużą rolę we wspieraniu wielu działań finansowanych ze środków ESF+.

Należy dalej wzmocniać powiązania pomiędzy EFRR i EFS – dwoma ważnymi funduszami dla fińskich gmin i regionów – oraz ich centralną rolę w realizacji celów polityki spójności. Podczas opracowywania programów krajowych nie można zapomnieć o rozwoju obszarów wiejskich ani o Europejskim Funduszu Rolnym na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich, ale należy je skoordynować z programowaniem w ramach funduszy strukturalnych.

Regiony i gminy różnią się na wiele sposobów. To dobrze, że w kolejnym okresie programowania Komisja będzie nadal oferować szeroki wybór narzędzi na rzecz rozwoju w odpowiedzi na różne potrzeby. Tematy związane z położeniem geograficznym, ważne dla gmin i regionów Finlandii, to specyfika obszarów słabo zaludnionych na północy, potencjał Arktyki, współpraca w regionie Morza Bałtyckiego oraz współpraca terytorialna z Rosją.

Aby łagodzić niekorzystne warunki spowodowane wymagającymi okolicznościami, cały czas opracowywane są nowe rozwiązania związane z zimnym klimatem, np. know-how i technologie energetyczne lub czyste technologie energetyczne. W przyszłości strategię inteligentnej specjalizacji będą również odgrywały kluczową rolę w promowaniu rozwoju regionalnego i innowacji w całej Finlandii.

Ulla Karvo
Dyrektor biura w Brukseli
Związek Fińskich Władz
Lokalnych i Regionalnych
(AFLRA)

Z punktu widzenia Finlandii ważne jest wykorzystywanie synergii między programami i łączenie finansowania różnego typu. W nowym okresie programowania należy przeznaczyć więcej wysiłków na wzmocnienie powiązań między funduszami strukturalnymi a unijnymi programami badań i innowacji.

Współpraca transgraniczna i transnarodowa są ważne zarówno na granicach wewnętrznych, jak i zewnętrznych. Fińskie gminy i regiony potrzebują programów współpracy transgranicznej na morzu w ich obecnej formie, ponieważ te programy Interreg są mocno ukierunkowane na potrzeby i sieci lokalne i regionalne. Współpraca transgraniczna z Rosją jest ważna dla fińskich gmin i regionów przygranicznych.

Mimo że Finlandia skromnie korzysta ze środków polityki spójności, stanowią one znaczny wkład w fundusze przeznaczane na wspieranie rozwoju lokalnego i regionalnego. ■

Co w regionie Kastylia-La Mancha sędzi się na temat reformy polityki spójności?

Emiliano García-Page Sánchez
Prezydent regionu Kastylia-La Mancha

Jako prezydent regionu Kastylia-La Mancha pragnę podziękować *Panoramie* za możliwość podzielenia się naszą opinią o reformie unijnej polityki spójności oraz nowych wieloletnich ramach finansowych na lata 2021-2027.

Z jednej strony polityka spójności odzwierciedla podstawowe wartości UE oraz naszego rządu regionalnego, czyli solidarność i walkę z nierównościami. Ale z drugiej strony mamy poważne obawy co do przyszłości tej polityki, która tak znacząco przyczyniła się do rozwoju regionu Kastylia-La Mancha i dobrobytu jego mieszkańców.

Jeśli mogę tak powiedzieć, znaczne środki finansowe, które otrzymaliśmy, są równie ważne jak stworzona w ramach polityki spójności platforma wymiany doświadczeń związanych z opracowywaniem i wdrażaniem strategicznych polityk dotyczących

badania, rozwoju i innowacji, rozwoju obszarów wiejskich, środowiska, energii i wielu innych.

Pytanie, jakie należy zadać, brzmi: czy nowy budżet i reformy zaproponowane przez Komisję w wystarczający sposób odpowiadają na nowe wyzwania, przed którymi stoją regiony słabiej rozwinięte, takie jak Kastylia-La Mancha? Muszę z przykrością odpowiedzieć „nie”, przynajmniej nie w zakresie, jakiego regiony w niekorzystnym położeniu potrzebują do przeprowadzenia drastycznych zmian i wykorzystania tempa odbudowy.

Zaproponowana reforma ma jasne i ciemne strony. Zawiera pozytywne elementy, np. zobowiązanie do wzmacniania współpracy terytorialnej, koncentracja na celach oraz wsparcie dla strategii zintegrowanych inwestycji terytorialnych. Ale ma też swoją ciemniejszą stronę, np. zmniejszenie o 6% środków budżetowych – cięcie, które staje się bardziej istotne, jeśli weźmiemy pod uwagę proponowane zmniejszenie o 5% środków na wspólną politykę rolną – lub też zmniejszenie poziomu współfinansowania.

Przez ostatnią dekadę polityka spójności równoważyła działania mające na celu szukanie oszczędności lub tworzenie podziałów. Wielu obywateli zaczęło postrzegać UE jako „przyjazną twarz” spójności. Nie podejmujemy ryzyka. Zabierzmy tylko te środki i wprowadźmy tylko takie zmiany, które są naprawdę niezbędne.

To w tym kontekście niektóre propozycje regionu Kastylia-La Mancha, przedstawione w samym sercu Europejskiego Komitetu Regionów, zawierają wniosek

o uwzględnienie wyludniania się obszarów oraz PKB na mieszkańca jako kryteriów przydziału środków, negatywnie oceniają pomijanie kwestii współfinansowania przez państwa członkowskie w ramach funduszy strukturalnych oraz wnioskuje o lepszą koordynację tej polityki z politykami sektorowymi (dotyczącymi przemysłu, środowiska, energii itp.).

Reforma polityki spójności to wspaniała okazja do wykazania potencjału tej polityki jako strategicznego narzędzia do wyrównywania różnic między regionami, łagodzenia nastrojów populistycznych oraz promowania unijnego modelu globalizacji. Potrzebujemy wzmocnionej i lepszej polityki spójności, przystosowanej do potrzeb i potencjału regionów, którymi się zajmuje. ■

Castilla-La Mancha

Tworzenie synergii pomiędzy europejskimi dolinami cyfrowymi

Regiony mają wyjątkowy potencjał do zwiększania globalnego poziomu cyberbezpieczeństwa dzięki swojej uprzywilejowanej relacji z lokalnymi środowiskami. Odgrywają zatem kluczową rolę w budowaniu nadal młodego europejskiego ekosystemu cyberbezpieczeństwa. W wielu regionach UE, tak zwanych „dolinach cyfrowych”, działają już dojrzałe regionalne ekosystemy, w których wspierane są innowacje i wdrażane są najnowsze technologie.

Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego zainwestował 1,53 mln EUR w pięcioletni program współpracy międzyregionalnej Interreg Europe CYBER. Celem programu jest pobudzenie konkurencyjności europejskich MŚP zajmujących się cyberbezpieczeństwem poprzez tworzenie synergii pomiędzy europejskimi dolinami cyfrowymi.

W ramach programu zidentyfikowano trzy główne bariery, które utrudniają współpracę międzyregionalną pomiędzy europejskimi regionalnymi ekosystemami cyberbezpieczeństwa: brak koordynacji pomiędzy właściwymi podmiotami, braki w umiejętnościach w zakresie cyberbezpieczeństwa oraz fragmentacja rynku. Program CYBER zakłada usprawnienie procesów dzielenia się dobrą praktyką i działaniami polityki publicznej, wzmacniając tym samym lokalne ekosystemy cyberbezpieczeństwa.

Głównym partnerem programu CYBER jest Agencja Rozwoju Innowacji z Bretanii. W projekt zaangażowanych jest siedem europejskich partnerów regionalnych: Instytut Konkurencyjności Przedsiębiorstw z regionu Kastylia i León (Hiszpania), region Toskania (Włochy), organizacja Digital Wallonia (Belgia), region Bretania (Francja), klaster Kosice IT Valley (Słowacja), Słoweńska Izba Handlowo-Przemysłowa (Słowenia) oraz Estońska Organizacja Systemu Informacyjnego (Estonia).

Rolą Europejskiej Organizacji ds. Cyberbezpieczeństwa (ECISO), partnera doradczego projektu, jest dzielenie się z innymi partnerami wiedzą ekspercką na temat regionalnej polityki przemysłowej w zakresie cyberbezpieczeństwa, zdobytą podczas prac Grupy Roboczej 4 zajmującej się wspieraniem MŚP i współpracą regionalną.

Ulepszanie polityki publicznej dla MŚP

Metodologia programu Interreg Europe CYBER opiera się na opracowaniu wspólnej i ukierunkowanej na rynek klasyfikacji w celu stworzenia usystematyzowanej mapy regionalnych ekosystemów cyberbezpieczeństwa, obejmującej dostawców systemów cyberbezpieczeństwa, użytkowników końcowych, struktury wsparcia, organizacje szkoleniowe i instytuty badawcze.

Celem projektu jest również zbadanie włączenia lokalnych podmiotów w proces opracowywania i wdrażania lokalnych strategii cyberbezpieczeństwa. Żeby poznać dobrą praktykę i określić potrzeby polityki, partnerzy projektu dzielą się informacjami za pomocą specjalnych kwestionariuszy i modelu planowania strategicznego (analiza SWOT).

Realizacja programu CYBER przyczynia się do rozwoju unijnego jednolitego rynku treści cyfrowych, ale długoterminowym celem programu jest znaczne zmniejszenie fragmentacji rynku cyberbezpieczeństwa w Europie poprzez zwiększanie intensywności współpracy międzyregionalnej pomiędzy europejskimi dolinami cyfrowymi. ■

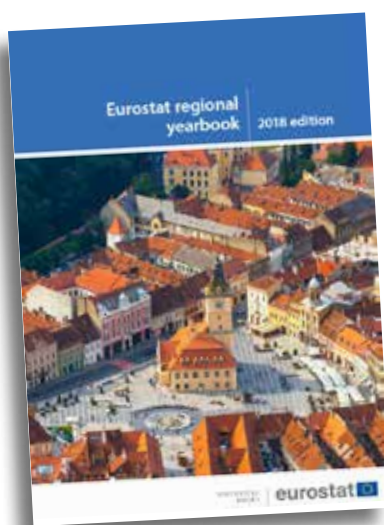
WIĘCEJ INFORMACJI

<https://www.interregeurope.eu/cyber/>

Jak się ma Twój region, statystycznie rzecz biorąc?

Żeby poprawnie odpowiedzieć na to pytanie, wystarczy przejrzeć ostatnie wydanie *regionalnego Rocznika statystycznego Eurostatu*, które zostało wydane na jesieni tego roku i które zawiera ponad

200 stron statystyk na temat regionów europejskich, zaprezentowanych w czytelnej i kolorowej oprawie graficznej.

Rocznik statystyczny jest odpowiedzią na ciągle rosnącą potrzebę pogłębiania wiedzy na temat sytuacji życiowej europejskich obywateli. Dzięki trzem różnym poziomom klasyfikacji opartym na kryterium populacji (tzw. wspólnej klasyfikacji jednostek terytorialnych do celów statystycznych – NUTS 1, 2, 3) czytelnicy mogą w sposób miarodajny porównywać sytuację polityczną, gospodarczą i społeczną w całej UE oraz, w niektórych przypadkach, w krajach EFTA i krajach kandydujących na szczeblu niższym niż krajowy.

Rocznik statystyczny to źródło informacji dla osób głodnych wiedzy. Publikacja prezentuje dane na temat regionów europejskich w zakresie populacji, zdrowia, kształcenia i szkoleń, rynku pracy, gospodarki, statystyk gospodarczych, badań i innowacji, gospodarki cyfrowej, turystyki, transportu i rolnictwa.

Wydanie na rok 2018 zawiera dodatkowo nowy rozdział na temat europejskich miast oraz rozdział o różnych rodzajach klasyfikacji geograficznych opracowanych w ostatnich latach.

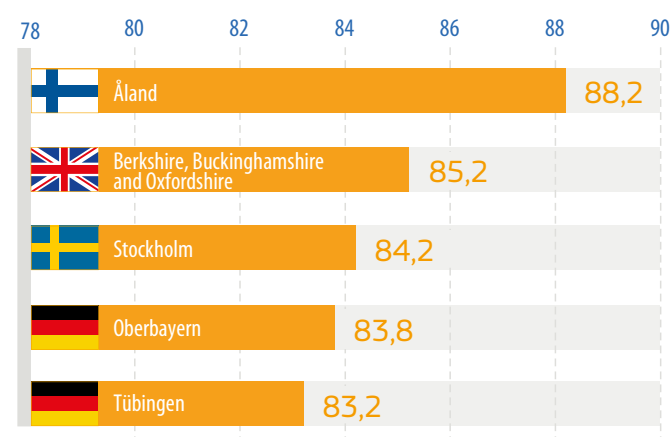
Każdy rozdział rozpoczyna się podsumowaniem kluczowych spostrzeżeń oraz rankingiem regionów przedstawionym w formie infografiki.

Poniższa infografika pokazuje, że mimo tego, że wskaźnik zatrudnienia w UE wynosi 72% – najwyższy do tej pory – region Wysp Alandzkich w Finlandii, archipelag i jednostka administracyjna położona na Morzu Bałtyckim, wyprzedza UE ze wskaźnikiem zatrudnienia na poziomie 88%.

TOP 5 REGIONÓW W UE

WSKAŹNIK ZATRUDNIENIA, 2017 R.
(% populacji w wieku od 20 do 64 lat)

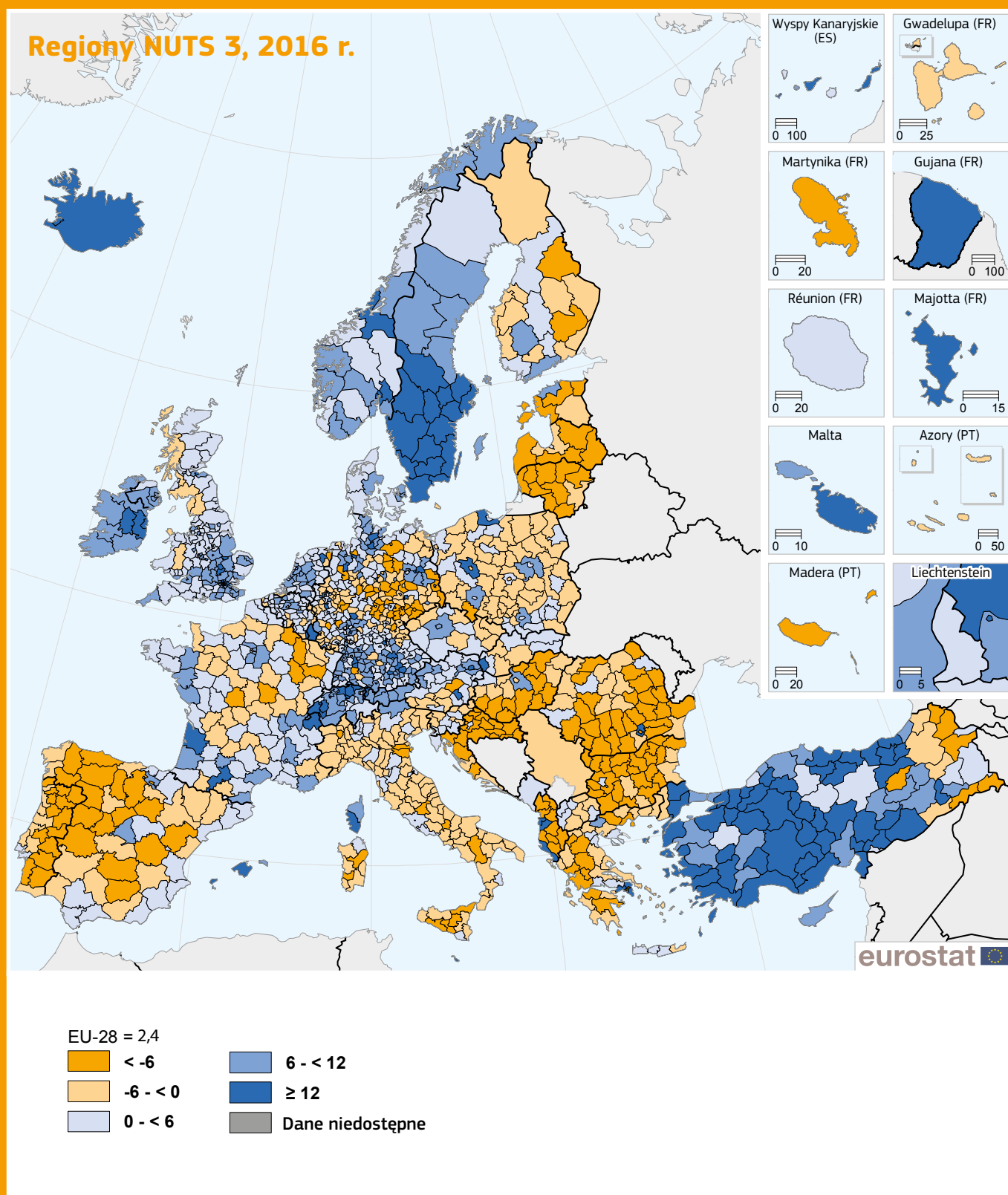

Polityka i planowanie

Dane regionalne udostępniane są nie tylko po to, żeby zaspokoić ciekawość czytelników lub umożliwić im wygraną w quizach wiedzy. Na danych w znacznej mierze opierają się decydenci podczas opracowywania działań polityki krajowej i europejskiej.

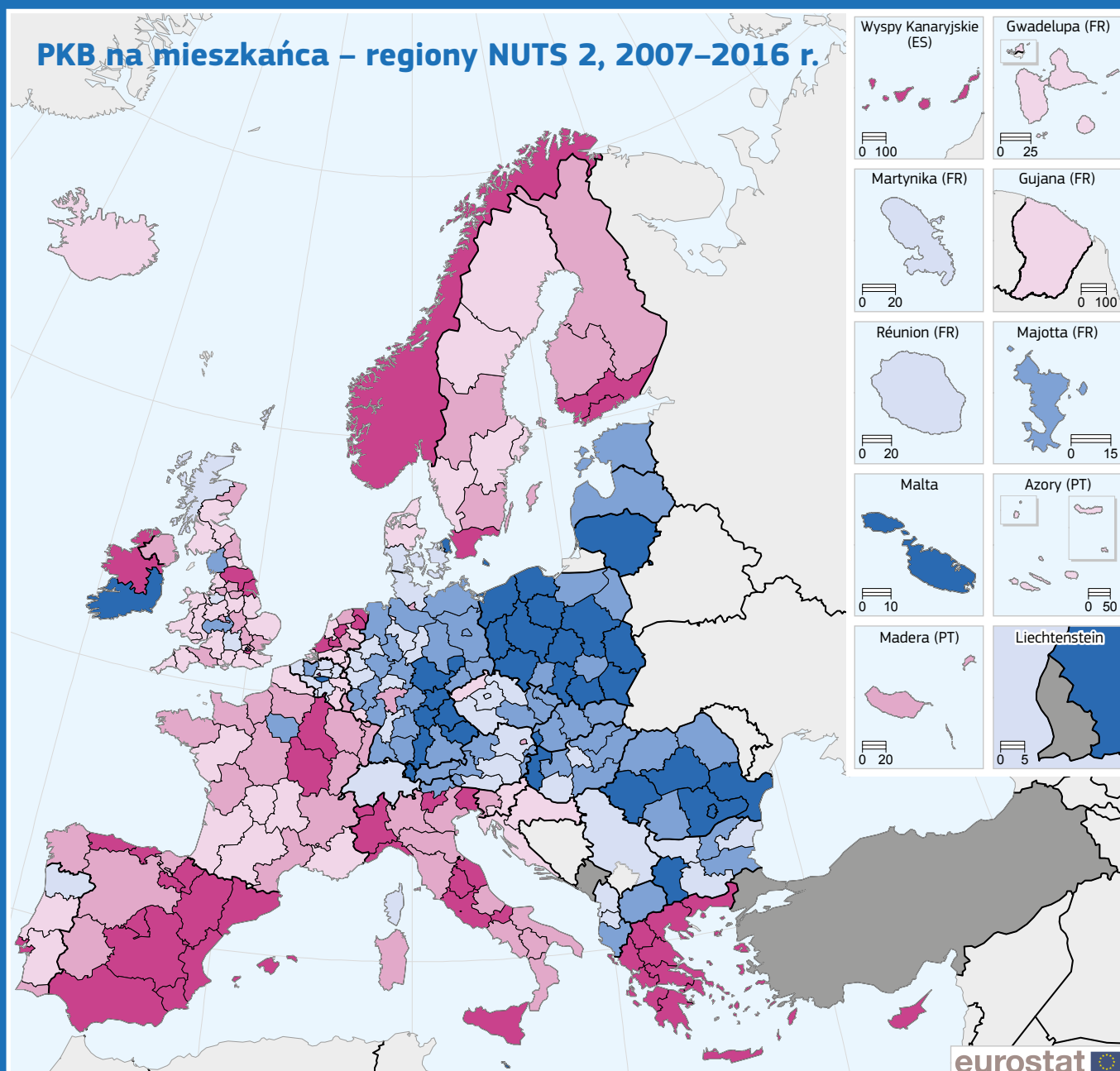
Celem unijnej polityki spójności jest zmniejszenie różnic pomiędzy europejskimi regionami. Na przykład jeśli PKB na mieszkańca jest niższy niż 75% średniej UE, region będzie kwalifikował się do otrzymania środków z polityki spójności. Dlatego też podział na regiony NUTS 2 jest istotny z politycznego punktu widzenia.

Współczynnik* łącznego przyrostu ludności

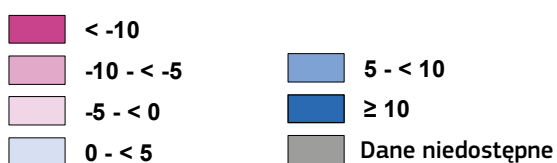

* Współczynnik* przyrostu ludności to stosunek łącznego przyrostu ludności w ciągu roku do średniej populacji na danym obszarze w tym roku. Wartości wyrażone na 1 000 mieszkańców.

Zmiana produktu krajowego brutto

(różnica w punktach procentowych za 2016 r. minus 2007 r.; w oparciu o dane według standardów siły nabywczej w odniesieniu do średniej dla UE-28, UE-28=100) UE-28 = 0.

Dane są także wykorzystywane do opracowywania polityk związanych z rozwojem obszarów miejskich i wiejskich. Kwestia miejska jest ważnym elementem polityki spójności, a specjalna część budżetu przeznaczona jest na promowanie zrównoważonego rozwoju obszarów miejskich w europejskich miastach. Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich wspiera rozwój obszarów wiejskich, promując innowacje przy jednoczesnej ochronie bioróżnorodności i środowiska naturalnego.

Oprócz tego decydenci z samorządów często korzystają z danych dla regionów NUTS 3 (bardziej szczegółowy poziom pod względem geograficznym).

Więcej informacji na temat wykorzystania danych regionalnych dla celów kształtowania polityki można znaleźć w Roczniku statystycznym.

Praca zespołowa partnerów z całej UE

Eurostat nie przygotowuje tak wszechstronnej publikacji we własnym zakresie, ale opiera się na pomocy wielu partnerów z całej Europy.

Projekt zaczyna się od dyskusji zespołów statystycznych Eurostatu nad określeniem „gorących tematów”, które należy poruszyć w publikacji. Następnie pierwszy rozdział na temat ram polityki konsultuje się z Dyrekcją Generalną ds. Polityki Regionalnej i Miejskiej. W tym roku pomoc DG REGIO wykorzystano także przy opracowywaniu ostatniego rozdziału: „Typologia regionalna”. Wybór wskaźników nie jest łatwy ze względu na obszerność dostępnych danych.

Ale stworzenie Rocznika statystycznego nie byłoby możliwe bez wysokiej jakości danych, terminowo dostarczanych przez krajowe urzędy statystyczne. Redaktorzy Rocznika czekają na publikację najbardziej aktualnych danych, zanim je pobiorą. Wszystkie dane są pobierane jako ostateczne w tym samym dniu.

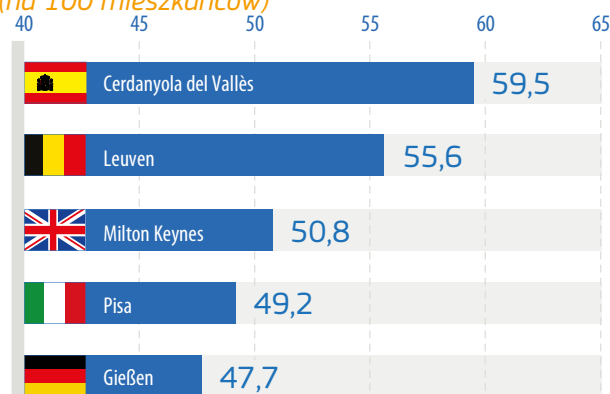
Następnie dane i teksty z rozdziałów trafiają do „Wikipedii Eurostatu”, czyli platformy [Statistics Explained](#). Ta platforma jest wykorzystywana jako repozytorium większości publikacji Eurostatu, w tym Rocznika statystycznego.

Około czterech miesięcy później, w połowie września, wydanie internetowe i papierowe Rocznika jest już dostępne – kilka tygodni przed corocznym Europejskim Tygodniem Regionów i Miast. Wydanie internetowe jest jednocześnie dostępne na platformie [Statistics Explained](#) wraz z zestawem gotowych tweetów do

TOP 5 MIAST W UE

STUDENCI SZKÓŁ WYŻSZYCH, 2016 R.
(na 100 mieszkańców)

wykorzystania przez czytelników. Rocznik statystyczny zawiera około 60 map oraz wiele wykresów i infografik.

Dzięki publikacji powstały inne narzędzia, np. [interaktywny atlas statystyczny](#) zawierający ogrom informacji oraz te same mapy, które można znaleźć w Roczniku. Wszystkie mapy można pobierać i wykorzystywać za darmo.

Innym źródłem szczegółowych informacji przedstawionych w formie interaktywnych map i powiązanych wykresów jest [Regions and Cities Illustrated](#). To narzędzie wykorzystuje dane dostarczane w czasie rzeczywistym, tzn. jeśli do systemu trafiają nowe dane, platforma od razu je aktualizuje. Można też skorzystać z funkcji automatycznego wyświetlania danych, dzięki czemu można zobaczyć, jak zmieniła się sytuacja na przestrzeni ostatnich dziesięciu lat.

Wraz z tymi narzędziami Rocznik statystyczny Eurostatu stanowi źródło informacji dla decydentów, obywateli i przedsiębiorców. ■

WIĘCEJ INFORMACJI

Wydanie papierowe Rocznika można zamówić na stronie internetowej księgarni UE:

<https://bit.ly/2FvmJkz>

Eurostat: <https://ec.europa.eu/eurostat>

Walka z nadużyciami finansowymi i korupcją w projektach finansowanych przez UE – doświadczenia i przykłady z państw członkowskich

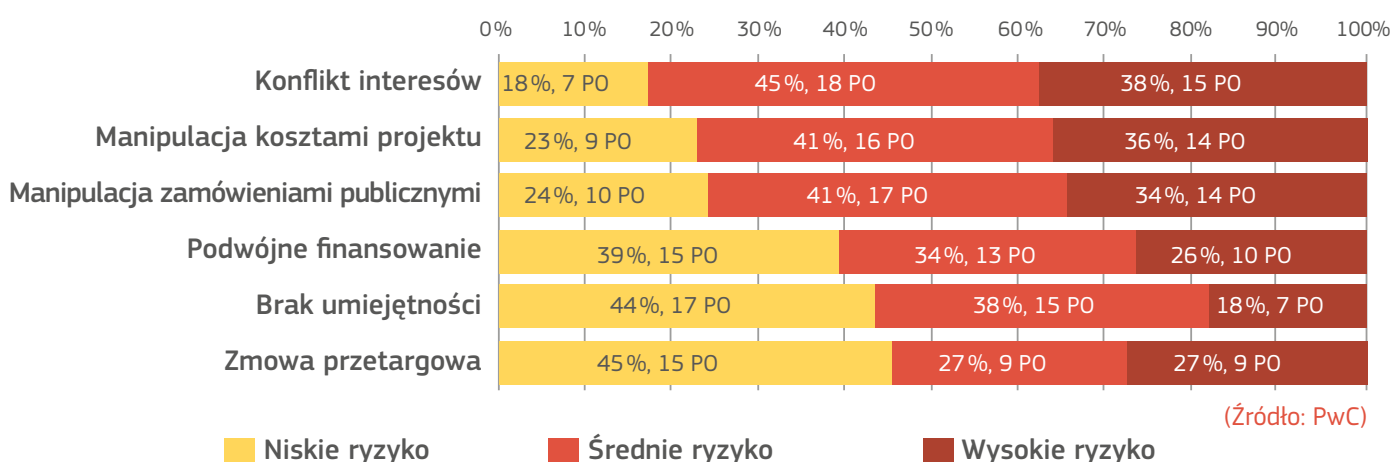
W nowym raporcie opublikowanym przez DG ds. Polityki Regionalnej i Miejskiej można przeczytać o sposobach, w jakie państwa członkowskie i regiony walczą z nadużyciami finansowymi i korupcją przy wydatkowaniu funduszy unijnych. Raport potwierdza, że wprowadzenie nowych wymogów doprowadziło do znacznych postępów w tym zakresie. Koordynacja i zaangażowanie wszystkich właściwych podmiotów, a także dzielenie się informacjami i dobrymi praktykami to kluczowe elementy prowadzące do zwiększania wysiłków zmierzających do ochrony pieniędzy podatników UE oraz zapewniania dobrych wyników wykorzystywania środków unijnych.

W latach 2014-2020 w ramach europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych (EFSI) na pomoc państwom członkowskim i regionom w rozwoju i zapewnianiu swoim obywatelom lepszych warunków do życia przeznaczono ponad 460 mld EUR.

Środki unijne odgrywają kluczową rolę we wspieraniu start-upów oraz pomaganiu obywatelom w zdobywaniu lepszych kwalifikacji i nowych posad. Umożliwiają regionom rozwój innowacyjności i planowanie wzrostu i zatrudnienia w przyszłości. Wspierają czyste i wydajne wykorzystywanie zasobów naturalnych. Zwiększają dostęp do sieci szerokopasmowych i lepszej mobilności, zwłaszcza w słabiej rozwiniętych regionach UE. Dla wielu państw członkowskich środki unijne są głównym źródłem finansowania inwestycji publicznych.

To dlatego tak ważne jest, aby każdy cent był wydatkowany na korzyść obywateli UE, co jest zobowiązaniem wobec europejskich podatników. Mimo że dla okresu 2007-2013 r., w oparciu o dane

Poziom ryzyka nadużyć finansowych według kategorii ryzyka

przekazane przez państwa członkowskie, podejrzenia nadużyć finansowych szacuje się na poziomie 0,42% płatności w ramach polityki spójności, Komisja wyznaje zasadę zero tolerancji i jest mocno zaangażowana w walkę z nadużyciami finansowymi i korupcją przy wydatkowaniu funduszy unijnych.

Cel ten jest osiąganym dzięki zapewnianiu, aby przypadki nadużyć były niezwłocznie i skutecznie badane, a niewłaściwie wydane środki zwracane. Oczywiście tej walki nie można wygrać bez współpracy z państwami członkowskimi i ich administracją, zwłaszcza w kontekście dzielonego zarządzania funduszami.

Skuteczna walka z nadużyciami finansowymi i korupcją wymaga podejmowania nie tylko działań naprawczych, ale także zapobiegawczych. Ważne nowości w tym zakresie wprowadzono w ramach legislacyjnych dla EFSI na lata 2014-2020, takie jak usprawnienie procedur zapewniania właściwej ścieżki audytu operacji finansowych oraz zwiększenie odpowiedzialności państw członkowskich, a także wprowadzenie działań ukierunkowanych na zwalczanie nadużyć finansowych i korupcji. W szczególności art. 125 ust. 4 lit. c) rozporządzenia ustanawiającego wspólne przepisy wymaga, by instytucje zarządzające wprowadziły skuteczne i proporcjonalne środki zwalczania nadużyć finansowych, uwzględniając zidentyfikowane rodzaje ryzyka.

Miara sukcesu

W najnowszym raporcie Komisji można znaleźć przydatne podsumowanie tego, co do tej pory zostało zrobione, przykłady wykonanych działań oraz zalecenia dla służb Komisji oraz władz krajowych i regionalnych.

Kompleksowe sprawozdanie obejmuje wszystkie 28 państw członkowskich i jest oparte na analizach dokumentów oraz wywiadach. Zebrano i przeanalizowano także szczegółowe dane dla wybranych 50 programów operacyjnych dotyczących różnych sektorów i celów tematycznych, obejmujących infrastrukturę transportową, środowisko, gospodarkę morską i rybołówstwo, kształcenie, konkurencyjność oraz rozwój regionalny.

Jednym z głównych wniosków raportu jest to, że nowe przepisy i środki prawne przyniosły pozytywne efekty w zakresie zwiększenia świadomości oraz wdrożenia bardziej ukierunkowanych działań. Wprowadzenie nowych wymogów pozwoliło na opracowanie bardziej sformalizowanego i usystematyzowanego podejścia do rozwiązywania tego problemu na szczeblu krajowym i regionalnym. Ważnym przykładem jest proces oceny ryzyka nadużyć finansowych, dzięki któremu udało się skierować większą uwagę na ryzyko nadużyć finansowych i korupcji oraz stworzyć wyraźne połączenia pomiędzy zidentyfikowanymi

rodzajami ryzyka a konkretnymi działaniami zmniejszającymi ryzyko. Pozwoliło to na wprowadzenie nowych oraz wzmocnienie istniejących środków kontroli.

Połączone siły

Jednocześnie w raporcie podkreśla się dalszą potrzebę wprowadzania ulepszeń w zakresie spójności, obiektywności i proporcjonalności oceny. Okazuje się bowiem, że władze w państwach członkowskich ze średnim i niskim wskaźnikiem ryzyka nadużyć finansowych mają tendencję do oceniania ryzyka jako wyższe niż państwa, w których te wskaźniki są wysokie. Spośród sześciu kategorii ryzyka zмова przetargowa i podwójne finansowanie wymagają wprowadzenia bardziej proporcjonalnych działań zmniejszających ryzyko.

Zaangażowanie różnych podmiotów, od instytucji zarządzających funduszami po organy ścigania, prowadzi do lepszej koordynacji działań zwalczających nadużycia finansowe i zmniejszania ich ryzyka. Wszystkie zaangażowane strony powinny częściej i lepiej wykorzystywać dostępne narzędzia i informacje, konkretne wytyczne, szkolenia i przykłady dobrej praktyki.

Raport zawiera także kompendium działań zalecanych przez konsultantów, czyli przykłady działań zwalczających nadużycia finansowe wraz z odpowiednimi środkami, które można stosować na szczeblu regionalnym, krajowym i unijnym. Kompendium przeznaczone jest dla praktyków i decydentów zajmujących się EFSI, którzy poszukują nowych sposobów poprawy swojego krajowego systemu zarządzania i kontroli lub jego elementów.

Walka z nadużyciami finansowymi i korupcją coraz częściej zakłada połączenie sił. Przykłady zaprezentowane w raporcie wyraźnie pokazują, że muszą być w nią zaangażowane podmioty na wszystkich szczeblach, a działania powinny być dobrze skoordynowane, zaplanowane, opracowane i wdrażane, z uwzględnieniem dokładnej i perspektywicznej analizy ryzyka. Będzie to miało coraz większe znaczenie w przyszłości, kiedy to zgodnie z wnioskami ustawodawczymi Komisji na lata 2021-2027 za kontrolę w znacznej mierze odpowiedzialne będą władze krajowe i regionalne. Wprowadzenie nowych przepisów przyczyni się do osiągnięcia wspólnego celu, jakim jest jak najbardziej skuteczne i wydajne wykorzystanie środków unijnych na korzyść obywateli. ■

WIĘCEJ INFORMACJI

<https://bit.ly/2G10fsY>

PUNKT DANYCH

Instrumenty finansowe wspierające cele polityki spójności

W grudniu 2018 r. Komisja opublikowała swoje doroczne podsumowanie danych dotyczących postępu w zakresie wdrażania instrumentów finansowych (IF) w ramach programów na lata 2014-2020. Podsumowanie nie powstałoby bez aktualnych zbiorów danych z otwartej platformy danych EFSI.

Ostatnie analizy tzw. „IF” pokazują zadowalający postęp w okresie 2014-2020. Na koniec 2017 r. całość wkładów przeznaczonych na IF sięgnęła prawie 18,8 mld EUR, przy udziale 24 państw członkowskich i przy kwocie 14,2 mld EUR z EFSI. Jest to znacznie wyższa kwota w porównaniu do 13,3 mld EUR z końca 2016 r.

Na koniec 2017 r. łączna wartość środków przyznanych za pośrednictwem IF przekroczyła łączną wartość tych środków za lata 2007-2013. Dodatkowo 5,5 mld EUR już zostało wypłacone na IF, z czego 35% zostało przekazane beneficjentom końcowym.

Największe alokacje środków na IF przydzielane są w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR). Z IF można też skorzystać w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS), Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW), Funduszu Spójności (FS) oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego (EFMR).

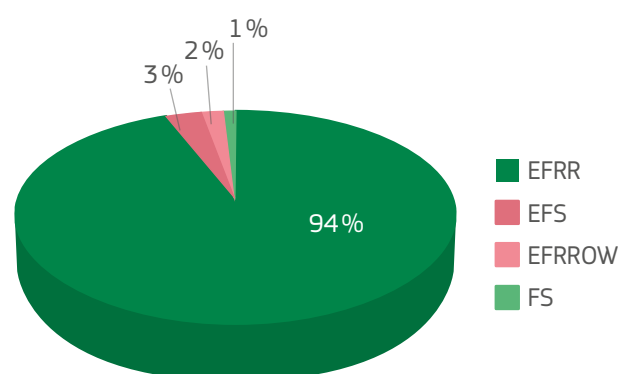
1. Kto może być zainteresowany zbiorem danych?

Zbiór danych może zainteresować różne podmioty i badaczy zainteresowanych polityką spójności. Do końca listopada 2018 r. zbiór danych przejrzano niemal 900 użytkowników, a pobrało go 150 naukowców i studentów.

Największą część finansowania przeznaczono na wsparcie małych i średnich przedsiębiorstw (56%), kolejna część trafiła do projektów inwestujących w gospodarkę niskoemisyjną (16% – głównie w zakresie efektywności energetycznej), badania, rozwój i innowacje (16%), a reszta środków wsparła działania związane z zatrudnieniem, mobilnością pracowników i włączeniem społecznym (5%).

Dane te pozwalają na monitorowanie wykorzystania unijnych i krajowych środków finansowych przeznaczanych na IF według funduszu. Mimo że ogólne wnioski są pozytywne, można zauważyć znaczące różnice pomiędzy krajami członkowskimi we wdrażaniu IF. Niektóre kraje UE jeszcze nie wyznaczyły instytucji pośredniczących, podczas gdy niektóre IF już przynoszą konkretne rezultaty w postaci zwrotów finansowych z tych IF do wykorzystania na kolejne inwestycje, z czego niektóre IF przeznaczane są już na drugą rundę inwestycji.

Kwota z EFSI przeznaczona na Instrumenty Finansowe (mln EUR)

2. W jaki sposób dane zostały zebrane?

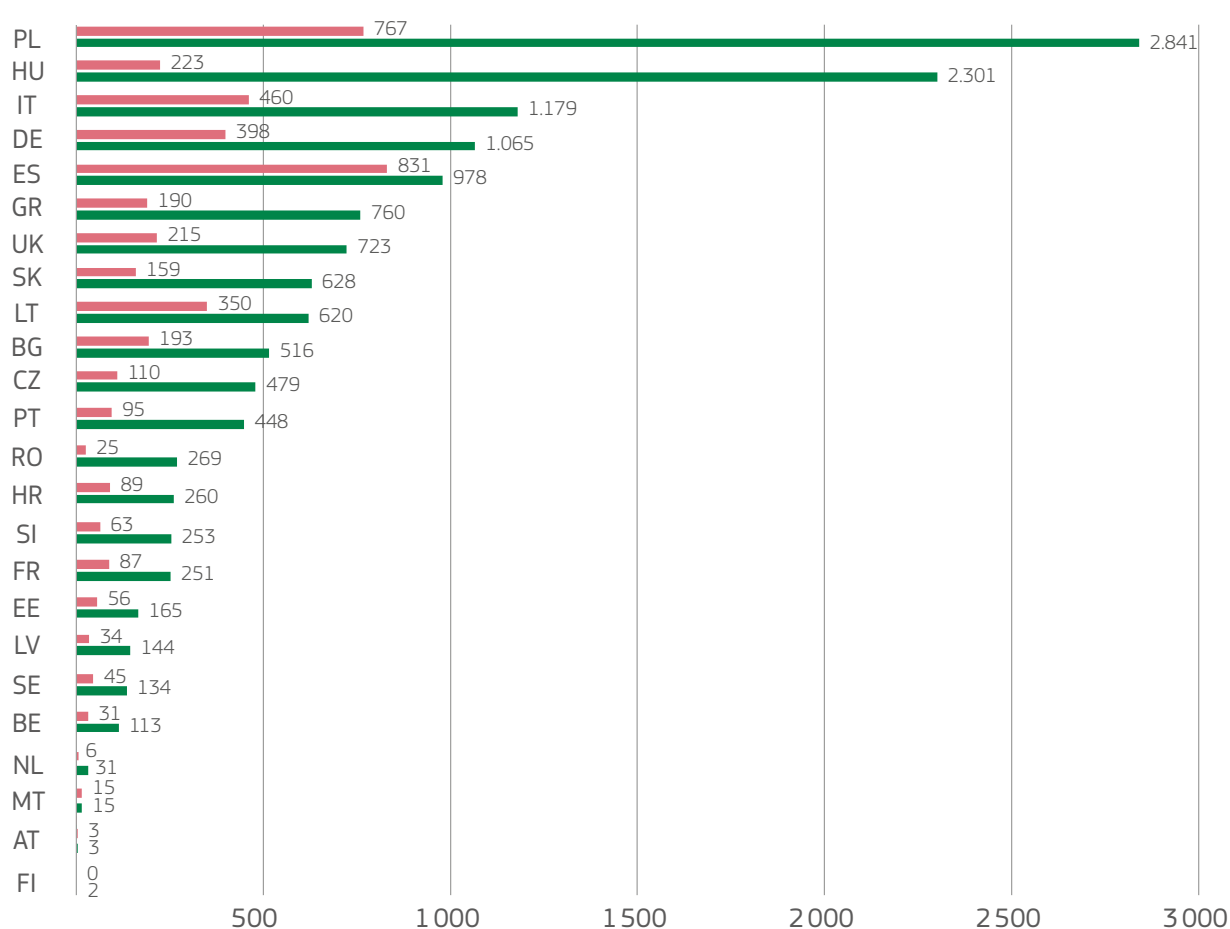
Na przełomie maja i czerwca każdego roku Komisja otrzymuje od instytucji zarządzających raport dotyczący każdego programu i każdego IF. Z tych raportów Komisja wyodrębnia skumulowane dane i przedstawia je w formie ujednocionej, żeby móc porównać postęp w zakresie wdrażania IF w danym okresie. Komisja nieustannie pracuje z instytucjami zarządzającymi nad poprawą jakości raportowanych danych. Zbiór

danych jest regularnie aktualizowany, żeby uwzględnić wszelkie poprawki lub zmiany.

PRZEGLĄDAJ DANE NA OTWARTEJ PLATFORMIE DANYCH EFSI:

<https://cohesiondata.ec.europa.eu/d/dcsc-7x87>

EFSI 2014-2020 – środki unijne przeznaczone i wypłacone na IF (na koniec 2017 r.)

Czy istnieją kwestie, które chcieliby Państwo omówić w przyszłych edycjach PUNKTU DANYCH *Panoramy*?

Czy istnieje zbiór danych, który chcieliby Państwo umieścić w otwartej platformie danych EFSI?

Jeśli tak, prosimy o kontakt na adres: REGIO-EVAL@ec.europa.eu

Zachęcamy do śledzenia najnowszych informacji na Twitterze [#ESIFopendata](https://twitter.com/ESIFopendata)

lub do zapisania się do naszego newslettera: http://ec.europa.eu/newsroom/index.cfm?service_id=788

Ratując dunajskiego jesiotra: strategia Międzynarodowej Komisji Ochrony Dunaju

Jesiotr to wyjątkowa ryba, która istnieje od ponad 200 milionów lat. Gatunek przetrwał do naszych czasów niemal bez zmian morfologicznych, co jest niesamowitym sukcesem ewolucyjnym. Ale dzisiaj, w wyniku działalności człowieka, jesiotr jest jednym z najbardziej zagrożonych gatunków świata.

Według Międzynarodowej Unii Ochrony Przyrody ponad 85% gatunków ryb z rodziny jesiotrowatych jest sklasyfikowanych jako krytycznie zagrożonych wyginięciem, co sprawia, że jesiotr należy do grupy najbardziej zagrożonych gatunków świata. Najpoważniejszym zagrożeniem dla jego przetrwania jest przelawianie, kłusownictwo, zapory wodne blokujące ich naturalne szlaki migracyjne, utrata lub niszczenie siedlisk oraz zanieczyszczenie.

Obecność jesiotrów w rzece to oznaka zdrowego środowiska wodnego. Międzynarodowa Komisja Ochrony Dunaju (MKOD) już dawno rozpoznała ich znaczenie i uznała jesiotry występujące naturalnie w Dunaju za swój gatunek flagowy. MKOD opracowała strategię mającą na celu zwiększanie świadomości o sytuacji jesiotra, promowanie istniejących i przyszłych projektów, inicjatyw i dyrektyw unijnych na rzecz poprawy warunków środowiskowych jesiotra oraz opracowywanie konkretnych rozwiązań konkretnych problemów dotyczących jesiotra.

Dla realizacji tych celów w 2012 r. MKOD powołała grupę zadaniową ds. dunajskiego jesiotra oraz sieć krajowych i międzynarodowych instytucji publicznych, organizacji pozarządowych i ośrodków akademickich. Od tamtej pory prowadzone są działania mające na celu osiągnięcie obecnych celów strategii poprzez promowanie programu „Jesiotr 2020”. MKOD

podpisała niedawno z DG REGIO umowę o udzielenie dotacji na wdrożenie studium wykonalności dotyczącego opcji migracji ryb w rejonie zapory wodnej „Żelazne Wrota” na granicy Rumunii i Serbii, która stanowi znaczną przeszkodę w wędrówce jesiotrów w górę rzeki.

Inne kluczowe działania w ramach programu „Jesiotr 2020” to utworzenie pilotażowej placówki *ex situ* dla gatunków wędrownych oraz monitorowanie siedlisk i zachowań populacji *in situ* wzdłuż Dunaju i jego głównych dopływów. Współpraca z wybranymi gospodarstwami rybnymi ułatwi prowadzenie rejestru jesiotrów żyjących w niewoli. ■

WIĘCEJ INFORMACJI

<https://www.icpdr.org/main/activities-projects/sturgeons-danube-basin>

PROJEKTY

DUŃSKIE MŚP UCZĄ SIĘ,
ŻE BEZ PRACY NIE
MA KOŁACZYŁĄCZNA WARTOŚĆ
INWESTYCJI
3 900 000 EURWKŁAD UE
2 000 000 EUR

Żeby pomóc małym i średnim przedsiębiorstwom z duńskiego przemysłu spożywczego pokonać bariery wzrostu i rozwoju, w ramach finansowanego przez UE projektu opracowano „apetyczną” strategię.

Projekt „Wyjątkowe doznania kulinarne” został opracowany i jest realizowany przez Centrum Rozwoju Biznesu z Danii Południowej – regionu, w którym zamiast jednej kuchni regionalnej można znaleźć kuchnie o różnych korzeniach i z różnymi specjalnościami.

W ramach tego czteroletniego projektu określono cztery główne obszary do poprawy w przemyśle spożywczym: jakość, umiędzynarodowienie, zrównoważony rozwój i wydajność.

Pierwsze zadanie polegało na zbadaniu, w jaki sposób MŚP mogą gwarantować, że składniki, które kupują i produkty, które wytwarzają, są wysokiej jakości. Aspekt umiędzynarodowienia oznacza, że przedsiębiorstwa zachęca się do eksportowania swoich towarów do krajów całej Europy, natomiast celem zrównoważonego rozwoju jest większe zainteresowanie MŚP żywnością ekologiczną w ramach promowania zmniejszenia wpływu na środowisko i dążenia do ochrony środowiska.

Czwarty cel projektu zakłada opracowanie lepszej strategii zwiększania wydajności, czyli poszukiwanie skuteczniejszych i bardziej inteligentnych rozwiązań, które pomogą przedsiębiorstwom prowadzić dochodową działalność i zwiększyć sprzedaż. Takie inicjatywy jak tworzenie opowieści o lokalnej żywności i zachęcanie restauratorów do przekazywania gościom interesujących informacji o ich posiłku mają na celu zaoferowanie konsumentom bardziej wyjątkowych i autentycznych doznań kulinarnych.

Przepis na sukces

Centrum działa jako organizacja non-profit. Organizuje warsztaty i wyjazdy szkoleniowe, podczas których uczestnicy mogą omawiać wspólne wyzwania, z jakimi mierzą się w regionie. Centrum opracowało też procedurę rekrutacyjną, dzięki której może identyfikować przedsiębiorstwa kwalifikujące się do udziału w projekcie: spośród 160 analizowanych MŚP wybrano 70.

Do wybranych przedsiębiorstw przypisano konsultantów Centrum, przekazano im też dotacje na realizację ich szczegółowych planów biznesowych w wysokości od 15% do 50% kosztów w zależności od wielkości MŚP i zaproponowanej strategii. Twórcy projektu mają nadzieję, że sukces uczestniczących w nim MŚP zainspiruje inne małe przedsiębiorstwa do opracowania swoich strategii biznesowych, co z kolei pobudzi wzrost w całym regionie.

Dzięki Europejskiemu Funduszowi Rozwoju Regionalnego 31 MŚP otrzymało środki na realizację projektu. W perspektywie długoterminowej planuje się pomóc 70 małym przedsiębiorstwom osiągnąć 20 mln EUR przychodu i stworzyć 99 miejsc pracy. ■

WIĘCEJ INFORMACJI

<https://bit.ly/2RuxDtj>

PROJEKTY

GRECJA I WŁOCHY ŁĄCZĄ SIŁY NA RZECZ ZAPOBIEGANIA POŻAROM

ŁĄCZNA WARTOŚĆ
INWESTYCJI
1 300 000 EUR

WKŁAD UE
975 000 EUR

W ramach projektu OFIDIA, realizowanego przez włoski region Apulia oraz region Epir w północno-zachodniej Grecji, zbudowano transgraniczną infrastrukturę prewencji pożarowej w oparciu o generowane komputerowo modele prognozowania.

Przygraniczne obszary Włoch i Grecji są zróżnicowane pod względem ekologicznym: góry, wybrzeża i gęste lasy liściaste. W wyniku wysokich temperatur, suszy, zaniedbań i podpaień każdego roku obszary te są pochłaniane przez pożary, które szybko się rozprzestrzeniają i są trudne do opanowania.

Według badaczy z projektu OFIDIA kluczem do skutecznego opanowania pożaru lasu jest jego szybkie wykrycie, precyzyjne przewidywanie warunków pogodowych, koordynacja akcji gaśniczych prowadzonych na lądzie i z powietrza oraz szczegółowa analiza przyczyn i poczynionych szkód. Jednak nie zawsze jest to łatwe, zwłaszcza w odległych lasach Włoch i Grecji, gdzie z powodu ograniczeń budżetowych brakuje pracowników do pełnienia służby w wieżach przeciwpożarowych i jednostkach straży pożarnej.

Ponadto podczas wykonywania pracy w terenie strażacy muszą mieć łatwy dostęp do szczegółowych prognoz pogody oraz informacji wizualnych na temat terenu, na którym prowadzone są działania, przesyłanych w czasie rzeczywistym. Niestety, również z powodu ograniczeń budżetowych, centrala Regionalnej Komendy Straży Pożarnej Prefektury Janina ma do dyspozycji jedynie bezprzewodowe łącze głosowe do komunikacji z jednostkami i nie dysponuje żadnymi informacjami wizualnymi lub cyfrowymi dotyczącymi podległego jej obszaru.

Technologie na pomoc

Żeby wypełnić te luki, badacze z projektu OFIDIA postanowili wykorzystać najnowsze technologie. W ramach systemu wczesnego ostrzegania w lasach rozmieszczono zautomatyzowany sprzęt do rejestracji obrazu (kamery termowizyjne). Sprzęt przesyła informacje bezprzewodowo do jednej z pięciu najnowocześniejszych centrali, które powstały w Lecce, Brindisi, Bari i Janinie, i w których następnie wykorzystuje się je do koordynowania akcji gaśniczych.

W ramach projektu zbudowano również infrastrukturę ICT, dzięki której służby mają dostęp do map geograficznych online z zaawansowanymi prognozami pogody, wskaźników zagrożenia pożarem oraz danych historycznych z czujników pogodowych, dotyczących prognoz i pożarów lasów. Te informacje pozwalają zainteresowanym stronom na skuteczniejsze przygotowywanie swoich działań operacyjnych, co prowadzi do zmniejszenia rocznej liczby pożarów oraz odradzania się ekosystemów.

System OFIDIA nie tylko pomaga w ochronie lasów w regionach przed pożarami, ale także prowadzi do poprawy jakości życia oraz rozwoju gospodarczego w regionie przygranicznym.

Na przykład szczegółowe prognozy pogody generowane przez system są udostępniane publicznie, można je więc wykorzystywać do lepszego planowania aktywności oraz ochrony przed ekstremalnymi warunkami pogodowymi. Realizacja projektu doprowadziła też do zacieśnienia współpracy pomiędzy służbami ochrony ludności oraz placówkami badawczymi z Włoch i Grecji, co wiąże się z samymi korzyściami dla mieszkańców regionów. ■

WIĘCEJ INFORMACJI

<https://www.youtube.com/watch?v=WVvF9IC-Z2c>

PROJEKTY

INNOWACYJNY RECYKLING DAJE NOWE ŻYCIE ODPADOM Z PRZEMYSŁU TEKSTYLNEGO

**ŁĄCZNA WARTOŚĆ
INWESTYCJI
4 480 000 EUR**

**WKŁAD UE
1 905 000 EUR**

Dzięki środkom z unijnego funduszu spójności zakład recyklingu z miejscowości Krajné w zachodniej Słowacji przerabia odpady z przemysłu tekstylnego w innowacyjne, przyjazne środowisku produkty, które można wykorzystać w branży budowlanej i transportowej.

Po rozbudowie i modernizacji swoich obiektów produkcyjnych firma PR Krajné opracowała unikalną technologię przetwarzania syntetycznych odpadów z przemysłu tekstylnego, z których powstają bardziej ekologiczne i przyjazne dla środowiska produkty.

Firma wykorzystuje STERED, opatentowaną przez siebie metodę, do recyklingu dywanów i tapicerki z pojazdów wycofanych z eksploatacji, ściniek z produkcji nowych samochodów oraz granulatu z odzyskanych opon. W procesie wykorzystuje się właściwości tkanin syntetycznych wykorzystywanych w przemyśle motoryzacyjnym, takie jak ich odporność na wilgoć i zużycie oraz niska palność, które sprawiają, że takie tkaniny bardzo trudno zutylizować (również ze względu na ich wytrzymałość).

Produktem końcowym jest materiał budowlany STERED zapewniający izolację akustyczną i termiczną oraz zatrzymywanie wody. Możliwość zatrzymywania wody i odporność na różne warunki pogodowe o każdej porze roku sprawia, że materiał idealnie sprawdzi się jako podstawa zielonych dachów, na której będzie mogła rosnąć trawa i inne rośliny.

Oprócz zapewniania świetnej izolacji i obniżania wysokości rachunków, produkt jest także wykorzystywany z panelami fotowoltaicznymi do promowania energii odnawialnej, zgodnie z europejskimi normami dla efektywności energetycznej.

Bardziej zielone miasta

Ze względu na właściwości zatrzymywania wody oraz tłumienia dźwięków produkt STERED jest także idealnym materiałem do wykorzystania w szynach tramwajowych. Odcinki szyn przyjaznych środowisku najpierw wchłaniają wodę deszczową, która następnie wyparowuje. W ten sposób spada temperatura i wzrasta poziom wilgotności powietrza, co przekłada się na zmniejszenie poziomu hałasu i ilości pyłów. Korzystają na tym lokalni mieszkańcy i całe środowisko miejskie. Materiał budowlany jest także wykorzystywany w budowie ekranów akustycznych dla infrastruktury drogowej i kolejowej.

Zakład rozpoczął działalność w 2012 r., a do 2017 r. przetworzył ponad 1780 ton tkanin z przemysłu motoryzacyjnego. Wraz ze wzrostem zapotrzebowania zakład planuje poddać w tym roku recyklingowi 700 ton materiałów, a w 2019 r. zwiększyć tę ilość do 1750 ton.

W 2018 r. dzięki środkom z unijnego funduszu spójności udało się stworzyć 41 nowych miejsc pracy w firmie PR Krajné, natomiast w przyszłym roku może powstać kolejnych 25 stanowisk. ■

WIĘCEJ INFORMACJI

<http://www.stered.sk/?lang=en>

PROJEKTY

DOBRE ROKOWANIA DLA PRODUKCJI LEKÓW W POLSCE

**ŁĄCZNA WARTOŚĆ
INWESTYCJI
2 300 000 EUR**

**WKŁAD UE
855 000 EUR**

Dzięki innowacyjnemu procesowi produkcji producent leków z województwa warmińsko-mazurskiego powiększył swoją ofertę o nowe leki oraz zwiększył swoją konkurencyjność na krajowym rynku produktów leczniczych.

W pełni zautomatyzowana linia technologiczna produkuje i pakuje przystępne cenowo wersje popularnych tabletek i żeli przeciwbólowych dostępnych bez recepty. Częściowo dzięki środkom z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego Laboratorium Galenowe Olsztyn (LGO) nawiązało współpracę z Uniwersytetem Warmińsko-Mazurskim w Olsztynie w celu zaprojektowania i pozyskania maszyn do zautomatyzowanych linii technologicznych.

Linia technologiczna do produkcji tabletek obejmuje stację dokowania do ładowania składników, mieszalnik proszków, prasę do tabletek, maszynę do powlekania, automatyczną linię do pakowania i maszynę blistrową do kartonowania. Na linii technologicznej produkowane są obecnie tabletki przeciwbólowe pod własną marką LGO, takie jak paracetamol 500 mg oraz ibuprofen 400 mg i 200 mg, które cieszą się dużą popularnością wśród lokalnych konsumentów, ponieważ są dostępne bez recepty i są tańsze niż oryginalne marki.

Na drugiej linii technologicznej, obejmującej maszyny do mieszania, napełniania tub i kartonowania, produkowane są żele przeciwzapalne i przeciwbólowe aplikowane na skórę, zawierające ketoprofen oraz diklofenak. Wszystkie leki oparte są na istniejących recepturach, których patenty wygasły. Dzięki temu LGO udało się uniknąć kosztów badawczych i zwiększyć przychody o około 30%.

Ściśła kontrola

Cały sprzęt jest w pełni skomputeryzowany, co pozwala pracownikom laboratorium ściśle kontrolować proces produkcyjny i oszczędzać energię w porównaniu do niezautomatyzowanych procesów produkcji podobnych leków.

W celu spełnienia surowych norm unijnych, dwie nowe linie technologiczne LGO produkujące leki generyczne bez recepty muszą posiadać certyfikat Głównego Inspektora Farmaceutycznego. Aby utrzymać jego ważność, LGO wdrożyło system kontroli obejmujący wszystkie etapy produkcji, od surowców po produkcję i pakowanie.

Uprzednio wdrożone procedury higieniczne zapewniają, aby do leków nie dostawały się zarazki. Pracownicy muszą nosić odzież ochronną i wchodzić na teren produkcyjny przez gazoszczelne śluzy, a powietrze w halach produkcyjnych i pomieszczeniach, w których stoją maszyny, jest cały czas filtrowane.

Do tej pory dzięki nowym liniom technologicznym powstało 20 nowych miejsc pracy, a pracownicy zostali w pełni przeszkoleni przez pracowników laboratorium w zakresie pracy przy produkcji leków LGO. ■

WIĘCEJ INFORMACJI

<http://bip2.warmia.mazury.pl>

PROGRAM

7 MARCA

Bruksela (BE)

Wydarzenie na wysokim szczeblu: kobiety w administracji publicznej

22-23 MAJA

Bukareszt (RO)

Coroczna konferencja Interreg

20-21 CZERWCA

Bukareszt (RO)

„Inwestycja w naszą wspólną przyszłość: 8. konferencja ewaluacyjna unijnej polityki spójności”

7-10 PAŹDZIERNIKA

Bruksela (BE)

Europejski Tydzień Regionów i Miast

NOTA PRAWNA

Komisja Europejska ani żadna inna osoba działająca w jej imieniu nie odpowiada za możliwy sposób wykorzystania informacji zawartych w niniejszej publikacji.

Luksemburg: Urząd Publikacji Unii Europejskiej, 2019

Wersja drukowana: ISSN 2443-9029 KN-LR-18-067-PL-C
PDF: ISSN 1725-8243 KN-LR-18-067-PL-N

© Unia Europejska, 2019

Ponowne wykorzystanie jest dozwolone pod warunkiem wskazania źródła.

Ponowne wykorzystanie dokumentów Komisji Europejskiej dotyczących polityki jest regulowane decyzją 2011/833/UE (Dz.U. L 330 z 14.12.2011, s. 39).

Wykorzystywanie lub reprodukcja zdjęć bądź innych materiałów, które nie podlegają prawom autorskim UE, wymaga uzyskania zgody właścicieli praw autorskich.

Printed by Bietlot in Belgium

Ten magazyn jest drukowany w językach angielskim, bułgarskim, francuskim, greckim, hiszpańskim, niemieckim, polskim, rumuńskim i włoskim na papierze pochodzącym z recyklingu. Internetowa wersja magazynu jest dostępna w 22 wersjach językowych na stronie internetowej:

http://ec.europa.eu/regional_policy/pl/information/publications/panorama-magazine/

Prace nad treścią niniejszego wydania zakończyły się we grudniu 2018 r.

ZDJĘCIA (STRONY):

Okladka: © iStock/Meinzahn; Bilbao © iStock/LucVi; RegioStars © Unia Europejska; ERDK © Unia Europejska
Strona 3: © Unia Europejska
Strona 4: © Unia Europejska
Strona 5: © Austriackie Ministerstwo Zrównoważonego Rozwoju i Turystyki, Margit Schörg
Strona 6: © Unia Europejska
Strona 7: © Unia Europejska
Strona 10: Antwerpia © iStock/Argalis; Bilbao © iStock/LucVi; © iStock/Settantasette
Strona 11: Maribor © iStock/mura; Lahti © iStock/DarthArt; Göteborg © iStock/mura
Strona 12: © iStock/Meinzahn
Strona 14: © iStock/SocjosensPG
Strona 18: © Unia Europejska

Strona 20: © Unia Europejska
Strona 21: © Unia Europejska
Strona 22: © Unia Europejska
Strona 23: © Unia Europejska
Strona 24: Ceremonia RegioStars © Unia Europejska; © Centrum biznesu i usług wspólnych; © VTT Finlandia
Strona 25: © Miasto statutarne Ostrawa - © iStock/FatCamera - © Nant Gwtheyrn; © Muzeum Vista Alegre
Strona 26: © Unia Europejska
Strona 27: © Unia Europejska
Strona 28: © Anina Vontavon
Strona 29: © iStock/kynesher
Strona 30: © Iskra Tsankova
Strona 31: © Aurore Dessaigne
Strona 32: © Unia Europejska; © Martín Guillermo Ramírez © AEFR

Strona 33: © Diana Zsoldos
Strona 34: © Unia Europejska
Strona 38: © Unia Europejska
Strona 41: © Unia Europejska/Geert VandenWijngaert
Strona 42: © Dom Polski Południowej
Strona 43: © Związek Fińskich Władz Lokalnych i Regionalnych
Strona 44: © Kastylia-La Mancha
Strona 45: © iStock/weerapatkiatdumrong
Strona 54: © iStock/wrangle
Strona 55: © Projekt „Wyjątkowe doznania kulinarne”
Strona 56: © iStock/mrak_hr
Strona 57: © Juraj Plesnik
Strona 58: © iStock/xfzsy

BĄDŹ W KONTAKCIE

ec.europa.eu/regional_policy
cohesiondata.ec.europa.eu

[@EUinmyRegion](https://twitter.com/EUinmyRegion)

[EUinMyRegion](https://www.facebook.com/EUinMyRegion)

[flickr.com/euregional](https://www.flickr.com/euregional)

[EUinMyRegion](https://www.youtube.com/EUinMyRegion)

[EUinMyRegion](https://www.instagram.com/EUinMyRegion)

[ec.europa.eu/commission/2014-2019/
cretu_en](http://ec.europa.eu/commission/2014-2019/cretu_en)
[@CorinaCretuEU](https://twitter.com/CorinaCretuEU)

■ Urząd Publikacji

Komisja Europejska,
Dyrekcja Generalna ds. Polityki Regionalnej i Miejskiej
Kontakt – Agnès Monfret
Avenue de Beaulieu/Beaulieulaan 1 – B-1160 Bruxelles/Brussel
E-mail: regio-panorama@ec.europa.eu